

14 ЯНВАРЬ – ВАТАН ХИМОЯЧИЛАРИ КУНИ

МИЛЛИЙ АРМИЯ —

ғурур ва ифтихоримиз

Янги йилнинг илк кунларида, барча соҳаларда бўлгани каби миллий армиямизда ҳам орда қолган даврнинг ўзига хос сарҳисоби кўз олдимизда гавдаланади. Хўш, ўтган йилда қўшинлар жанговар тайёргарлиги борасида қандай ишлар амалга оширилди? Мамлакат мустақиллиги, халқимиз тинчлиги ва осойишталиги гарови бўлган миллий армиямиз ҳаётида қандай ўзгариш ва янгиланишлар юз берди?

Исломжон ҚўЧҚОРОВ,
катта лейтенант

Кенгроқ фикр юритадиган бўлсак, армиянинг жанговар қобилияти ва шайлик даражасини қандайдир давр ва категорияларга бўлиб ўрганиш, таҳлил қилиш нисбийроқ бўлиб

қолади. Чунки у ҳамиша – куну тун, ҳар лаҳза жанговар шай ҳолатда бўлиши керак! Бундай бўлмас экан, у шунчаки навбатчилик тартибидagi ўрин алмашинувдан фарқ қилмайди.

Қачонки жамиятнинг бирор соҳаси раванқ топса, у ерда, энг аввало, тартиб-интизом ўрнатилган бўлади, шахсий ва жамоавий ривожланиш кўзга яққол ташланади. Ўзбекистон Мудофаа вазирлиги қўшинларида жанговар шайлиқни янада ошириш, замонавий жанг кўникмаларини ўзлаштириш мақсадида мунтазам равишда олиб борилаётган ўқув ва тактик машғулотлар миллий армиямизнинг чинакам куч ва қобилиятини оширишга хизмат қилмоқда. Қолаверса, минтақа ва жаҳонда рўй бераётган ҳарбий-сиёсий вазият бугун қўшинларимиз олдида ҳар қачонгидан-да сергак ва ҳушёр, кучли ва матонатли, вазмин ва мулоҳазали бўлиш талабини

қўймоқда. Шу боис қўшинларда амалга оширилаётган ислохотлар жараёнида тайёргарлик машғулотларини бугунги кун талаблари асосида ташкил этиш энг муҳим масалага айланди. Ҳарбий қисмларда йигитлик бурчини ўтаётган аскарлар, олий ҳарбий таълим даргоҳларида офицерлик сир-асрорларини ўрганаётган курсантлар ва контракт бўйича ҳарбий хизматчилар учун барча моддий-техник асослар, зарур шароитлар яратилган. Уларнинг тинимсиз ўз устида ишлаши, энг сўнгги замонавий билимларни ўзлаштириши борасида режали тадбирлар амалга ошириб келинмоқда.

Муносабат

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлис ва Ўзбекистон халқига Мурожаатномаси кўпчилик томонидан хурсандлик билан кутиб олинди. Чунки унда таъкидланган масалалар, белгиланган вазифалар бутун халқимизга тааллуқли эканлигини барча бирдек хис қилди. Соҳаларда режалаштирилаётган янгилликлар, кишилар кўнглига ҳуш келувчи ислохотлар хабари дилларга қувонч бағишлади.

Муҳиба БОБОБЕКОВА,
«Адолат» СДП Самарқанд вилоят кенгаши раиси,
халқ депутатлари Самарқанд шаҳар Кенгаши депутати

САМАРҚАНД «миллионер» шаҳарга айланади

Мурожаатнома билан бевосита танишган ҳар бир инсон ундан ўзига хос таассурот олди, ўринли хулосалар чиқарди. Айниқса, биз, самарқандликларни қувонтирган жиҳати – Мурожаатномада Самарқанд шаҳри ҳам алоҳида маъмурий-худудий бирлик сифатида республика бўйсунувига ўтказилиши тилга олингани бўлди.

Бугунги кунда мамлакатимиз аҳолиси 36 миллион кишига етди. Лекин аҳолининг асосий қисми ҳалигача иш, ўқиш, даволаш, дам олиш ва бизнес қи-

лиш учун интиладиган шаҳар, ўзига «тортувчи марказ» Тошкент шаҳри бўлиб келаётган эди. Хориз тажрибасига эътибор қаратадиган бўлсак, бу мақом фақат пойтахт шаҳарларга эмас, аҳамияти жиҳатдан улардан қолишмайдиган бошқа шаҳарларга ҳам берилган. Масалан, Германияда Берлин, Гамбург ва Бремен, Қозғистонда Олмаота ва Чимкент, Россияда Москва ва Санкт-Петербург, Қирғизистонда Бишкек ва Ўш ана шундай алоҳида мақомга эга.

Эътиборлиси, мамлакатимизда ҳам пойтахтимиз Тошкент шаҳри билан бир қаторда ана шундай алоҳида мақомга лойиқ шаҳарлар пайдо бўлмоқда. Эндиликда вилоятларда – Самарқанд шаҳри ва Наманган шаҳри ана шундай мақомга эга бўлади. Энди мамлакатимизда фуқаролар, инвесторлар, тадбиркорлар интиладиган жой – Тошкент шаҳри сафига Самарқанд ҳамда Наманган шаҳри ҳам қўшилди.

Келажаги порлоқ НАМАНГАН

Юртимизда донги етти иккимга кетган кентлар жуда кўп, Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Хива, Термиз, Қўқон, Андижон... Бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин. Улар орасида Наманган ҳам муносиб ўрин эгаллайди. Гуллар шаҳри номини олган бу маскан кўп асрлардан бери нафақат минтақамизда, балки бутун жаҳон аҳли орасида маълум ва машҳур.

Исроилжон ЖЎРАЕВ,
Наманган вилоят кенгаши раиси

Айниқса, истиқлол даври Наманган учун ҳақиқий ўсиш ва юксалиш йиллари бўлди. Бу ерда аҳоли сони ўсибгина қолмай, иқтисодий ва ижтимоий соҳаларни ривожлантириш йўлида ҳам залворли қадамлар қўйилди. Янги-янги бинолар, корхоналар, таълим муассасалари, турар-жой даҳалари, йўллар ва хиёбонлар барпо этилди. Халқ турмуш фаровонлигини ошириш юзасидан ҳам кенг қамровли ишлар олиб боришмоқда.

Шунинг учун ҳам биз, наманганликларга Президентимизнинг яқинда Олий Мажлис ва Ўзбекистон халқига йўллаган Мурожаатномасида маъмурий бошқарув соҳасида қатор янгилликларни амалга ошириш юзасидан билдирган таклифлари жуда маъқул тушди. Гап Наманганни республика бўйсунувидagi шаҳарлар сирасига киритиш тўғрисида бормоқда.

Муаммолар кўп, уларнинг ечими ҳам бор

Янгийўл туманидаги «Нуробод» маҳалласида истиқомат қилувчи фуқаро Шоҳиста Абдураззоқованинг уйда нохуш ҳодиса юз берди. Изғирин қиш кунларида хондонда чиққан ёнғин туфайли фарзандлари билан кўчада қолган фуқаро Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати ДИЛРАБО ХОЛБОВЕВАга амалий кўмак сўраб, мурожаат қилди.

ЯНГИ МЕҲНАТ КОДЕКСИДА

ҳодимлар учун қандай афзалликлар белгиланган?

Масалан, ҳодимга тўланиши зарур бўлган икки миллион сўмлик иш ҳақи уч кунга кечиктирилди. Ҳозирги кунда қайта молиялаш ставкасининг миқдори ўн беш фоиз бўлиб, шундан келиб чиқадики бўлсак, ҳодим маошининг ўн беш фоизи уч юз минг сўмни ташкил этади. Демак, ҳодимга ушбу ҳолатда ҳар бир кечиктирилган кун учун мазкур сумманинг ўн фоизи (ўттиз минг сўм) миқдорида, жами тўқсон минг сўм пуллик компенсация тўлаб берилади.

Улар ўқувчи эмас...

Бош муҳаррир қўлини пахса қилди: – Нимани тушунмайсиз?! Анови қисталоқ мақоламини бермаяпти, деб юқорига шикоят қипти. Ҳозир манаови телефондан, – бош муҳаррир столидаги телефони кўрсатди, – қўнғироқ бўлди. – Кейин менга яқинроқ келди-да, овозини пасайтириб, аммо алам билан гапирди: – Шу жипириклар олдида юзим шувит бўлишини истайсизми?

ЁРҚИН КЕЛАЖАК САРИ ЯНГИ ҚАДАМЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий Мажлис ва Ўзбекистон халкига Мурожаатномасида инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

– Инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш давлатнинг конституциявий мажбурияти сифатида белгиланиши лозим, – деди Президентимиз ўз нутқида. – Афсуски, ҳозир ҳам тергов сифати настилиги, судларда одамларнинг овозгарчилиги, суд қарорлари ижро этилмай қолаётгани билан боғлиқ ҳолатлар учрамоқда. Тинтув ўтказиш, телефон сўзлашувини эшитиш ва мулкни хатлашга санкцияни прокурордан судга ўтказамиз. Энди терговчи жиноятга алоқадор деб, ҳар қандай мулкни хатлаб қўя олмайди. Ахир биз хусусий мулк дахлсизлигини қучайтириш бўйича озмунча ҳаракат қилаямизми? Бундан буён мулк ҳуқуқини чеклашга оид ҳар қандай ҳаракат фақат суд орқали бўлади. Тергов сифатини ошириш бўйича ҳам тизимли чоралар кўраимиз. Тергов шахсни айблаш учун эмас, жиноятни фош этиш орқали ҳақиқатни аниқлаш учун ишлаши керак.

Мурожаатномада танқидий таҳлил ва халқаро амалиётга асосланган бундай фикрларнинг билдирилиши “Адолат” социал-демократик партияси фаолларини ҳам бe-фарқ қолдирмади. Дарҳақиқат, биргина халқ толиқ туфайли инсон ҳуқуқлари бўйича энг оғир оқибатларга олиб келиши мумкин бўлган жараён – дастлабки тергов жараёнидир. Деҳқон сувни қайси томонга бурса, сув ўша томонга оққани каби, тергов ҳам терговчининг билимига, савиясига, тажрибасига ёки мақсад ва муддаосига қараб ўз ўзини ўзгартириб юбориши мумкин. Шу боис, тергов сифати устидан прокурор назоратини кучайтириш, терговда ҳимояни тўлиқ таъминлаш, ҳар қандай шароитда ҳолисликни йўқотмаслик тақозо этилади.

Мурожаатномада бу масалалар юзасидан, энг аввало, Олий суд раиси ва Бош прокурор ташвишга тушиши кераклиги таъкидланди. “Адолат” социал-демократик партияси ҳам тергов сифатини ошириш, суд-ҳуқуқ тизимига оид қонунчиликни такомиллаштириш ва ижроси юзасидан жамоатчилик назоратини ўрнатиш масалаларидан ўзини четга тортмайди. Биз бу борада тегишли давлат органлари билан ҳамкорликни изчил давом эттирган ҳолда, Президентимиз томонидан кўтарилган масалаларнинг ечимини топишда Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги депутатларимиз ва барча фаолларимиз билан бир ёқадан бош чиқариб, ҳаракат қи-

Абдукамол РАХМОНОВ,
“Адолат” СДП Сиёсий Кенгаши
раиси ўринбосари

лаимиз. Нима сабабдан ҳалигача давлат ҳисобидан бепул таъминланадиган адвокатларнинг электрон тизими ишга тушмаганлиги юзасидан жамоатчилик назоратини ўрнатамиз.

Мурожаатномада қисқа муддатда ҳуқуқ-тартибот идораларини янгича ишлашга ўргатиш, одил судлов сифатини оширадиган тизим яратиш, юртдошларимизнинг суд-ма-суд сарсон бўлиб юришларига барҳам бериш зарурати ҳақидаги даъватлар, ҳақиқатан ҳам, бугунги куннинг долзарб масалаларидан биридир. Айниқса, фуқаролик ишларини кўрувчи туман судларининг тарқоқлиги фуқароларимизга кўпдан буён қийинчилик туғдириб келмоқда. Маърузада келтирилган муаммоларни бартараф этиш учун мамлакатимизда “Инсон ҳуқуқлари бўйича таълим”ни кенгайтириш ва ривожлантириш зарурати кўринмоқда.

Суд-ҳуқуқ соҳасидаги муаммолар ҳақида Президентимизнинг куюнчақлик билан қўйган вазифалари барча мутасадди давлат органлари қаторида “Адолат” социал-демократик партияси Сиёсий Кенгаши ва фаоллари учун ҳам аниқ вазифалар эканлигини яхши англаган ҳолда, Мурожаатномада илгари сурилган барча ташаббусларни қўллаб-қувватлаймиз ва уларнинг ижросидаги масъулиятимизни унутмаймиз.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлис ва Ўзбекистон халқига Мурожаатномаси давлатимиз сиёсатининг бош мақсади инсонпарварлик эканлигини яна бир қарра исботлади. Буни ҳар бир юртдошимиз қалбан ҳис этиб турбиди.

Сир эмаски, инсон қадрини улуғлаш қонун устуворлиги ва адолат мезонига ҳар жиҳатдан боғлиқ. Бинобарин, давлатимиз раҳбари инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилишни учинчи йўналиш сифатида белгилаб берди. Қолаверса, “Сўнгги йилларда суд-ҳуқуқ тизимида адолат ўрнатиш бўйича кўп иш қилдик. Шу билан бирга, одил судловни таъминлаш бўйича ҳали қўлимиз етиб бормиган масалалар бор”, дея алоҳида таъкидлаб ўтди. Энг эътиборлиси, Президентимиз тизимдаги муаммоларнинг ечимини ҳам кўрсатиб берди. Хусусан, давлат ҳисобидан бепул таъминланадиган адвокатларни электрон танлаш тизими ишга туширилади. Айни пайтгача бўлган амалиётда эса гумонланувчи ва айбланувчига тергов органлари билан “ҳамкорликда” иш юритадиган, аниқроғи, уларга қарши боролмайдиган адвокатлар хизмати тавсия этилгани кўз юмиб бўлмайдиган ҳақиқат. Янги тартиб жорий этилса, шахс ўзи таниган, ишонган адвокатни танлашига имкон яратилади.

Президентимизнинг таъкидлашича, қисқа муддатда ҳуқуқ-тартибот идораларини янгича ишлашга ўргатадиган, одил судлов сифатини оширадиган тизим яратилади. Бу масалада алоҳида фармон имзоланади. Натижада одамларимизнинг жойларда суд-ма-суд сарсон бўлиб юришларига барҳам берилади. Бунинг учун адолатли ҳукм ва қарор чиқариш бўйича вилоят судларининг ваколати ҳам, масъулияти ҳам оширилади. Тинтув ўтказиш, телефон сўзлашувини эшитиш ва мулкни хатлаш учун бериладиган санкция прокуратурадан судга ўтказилади. Энди терговчи жиноятга алоқадор, деб, ҳар қандай мулкни хатлаб қўя олмайди. Бундан буён мулк ҳуқуқини чеклашга оид ҳар қандай ҳаракат фақат суд орқали бўлади. Тергов сифатини ошириш бўйича ҳам тизимли чоралар кўрилади. Шу билан бирга, судда ишларни кўришда қатнашадиган алоҳида прокурорлар корпуси шакллантирилади. Улар махсус ўқитилади, ишни судда кўришда ҳолис, мустақил бўлиши қонун билан белгиланади.

Бундан ташқари, одил судловни таъминлашда ҳимоячига берилган

ИНСОН ҚАДРИНИ УЛУҒЛАШ

ҚОНУН УСТУВОРЛИГИ ВА АДОЛАТ МЕЗОНИГА БОҒЛИҚ

ҳуқуқлар ҳам қайта кўриб чиқилиб, етмайдиган ваколатлар берилади. Энди судларга жиноят иши фақат айблов ҳулосаси билан эмас, балки ҳимоячининг фикри билан бирга қабул қилинади. Агар бугунги амалиётга назар ташласак, тергов органи узундан-узоқ айблов ҳулосасини судга юборади. Суд эса жуда кам ҳолатларда айблов ҳулосаси билан келишмаслиги мумкин. Ёки нари борса, айблов ўша модданинг енгилроқ қисмига квалификация қилинади, холос.

Сўнгги пайтларда ижтимоий тармоқлар орқали гумонланувчи ёки айбланувчига нисбатан қийноқ ёқуд инсон қадр-қимматини камситувчи ғайриқонуний ҳатти-ҳаракатлар содир этилганини ўқиб қоламиз. Давлатимиз раҳбари Мурожаатномасида айтилган масалага ҳам алоҳида тўхталиб, “Охириги пайтларда айрим вақтинча ушлаб туриш жойларида инсон ҳуқуқлари бузилиши бўйича оғриқли масалалар кўтарилмоқда. Бизнинг юртимизда бундай ҳолатлар умуман бўлиши мумкин эмас. Ким бунга амал қилмаса, қонун устувор, жазо муқаррар бўлади. Шу боис, бундай жойларга олиб келинган барча шахсларни ҳисобга олишнинг онлайн тизими жорий этилади ва юзни таниш ускунаси ўрнатилади. Ҳеч кимнинг унутишга ҳаққи йўқ – қонун талаблари ва инсон ҳуқуқлари – биз учун олий қадрият. Бош прокурор ва Ички ишлар вазирини бу ҳақиқатни ҳар бир ходимида етказиб, таъсирчан назорат ўрнатиш шарт” дея ўқитди.

Мурожаатномада қайд этилганидек, келгусида илгор хорижий тажрибалар асосида маъмурий судлар фаолияти ҳам янги босқичга олиб чиқилади. Маъмурий судларга ҳоким қароридан норози бўлиб мурожаат қилинган тақдирда, ишларни экстерриториал тартибда, яъни бошқа ҳудудда ҳам кўриш

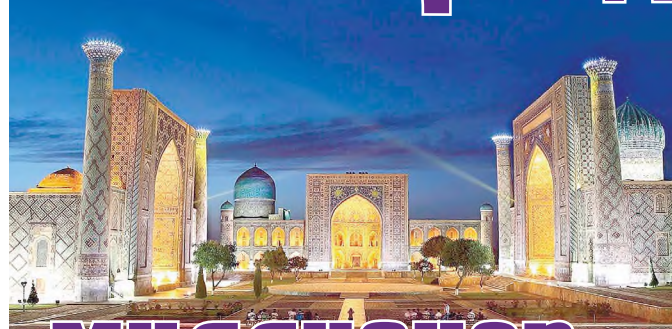
Умиджон СУЛАЙМОНОВ,
“Адолат” СДП Сиёсий Кенгаши
раиси ўринбосари

амалиёти жорий қилинади.

Ҳар биримизга яхши маълумки, коррупция жамият тараққиётининг кушандасидир. Шу боис Президентимиз коррупция масаласига ҳам алоҳида тўхталиб ўтди. Айниқса, ўтган икки йилда 5 мингга яқин мансабдор коррупцияга доир жиноятлар бўйича жавобгарликка тортилгани ачинарли ҳолдир. Коррупцияни бартараф этиш бўйича депутат ва сенаторларни, маҳаллий кенгашларни фаол бўлишга чақирар экан, Юртбошимиз ҳар бир депутат ўзининг округидаги бюджет ҳисобидан бўлаётган қурилишлар, йўллардан ҳар ойда бориб кўрса, буюртмачи ва пудратчидан сифатни талаб қилса, аҳвол ўзгаришини, умуман олганда, коррупцияга қарши курашиш борасида алоҳида қонунлар қабул қилиниб, ҳуқуқий асослар яратилганини билдирди.

Хулоса қилиб айтганда, амалга оширилиши кўзланган суд-ҳуқуқ ислохотлари юртдошларимизнинг давлатга, амалдаги қонунларимизга бўлган ишончи ва ҳурматини, Ватан тараққиёти учун дахлдорлик ҳиссини юксалтиради.

САМАРҚАНД

«Миллионер» шаҳарга айланади

Албатта, бу биз, самарқандликлар учун жуда катта қувонч, ифтихор ҳамда масъулият бағишлади. Ҳақиқатан ҳам, сўнгги йилларда Шарқ дурдонаси бўлмиш Самарқандда давлатимиз раҳбари ташаббуси билан йирик бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Янги олий ўқув юртилари, туризм ва ишбилармонлик марказлари, саноат қорхоналари, янги турар-жой массивлари барпо этилди. 2022 йилда биринчи марта пойтахтимиздан ташқарида, яъни Самарқанд шаҳрида халқаро даражадаги энг нуфузли тадбирлар — Шанхай ҳамкорлик ташкилоти, Туркий давлатлар ташкилоти саммитлари юқори даражада ташкил этилди. Бир сўз билан айтганда, Самарқанд жаҳонга яна қайтадан юз очди.

Табиийки, аҳоли сони ўсиб бораётган ушбу шаҳарларда хизмат кўрсатиш сифатини яхшилаш, аҳоли турмуш фаровонлигини юксалтириш борасида амалиётга жорий этилаётган бу ислохотлар, бу ўзгаришлар одамлар ҳаётида янги имкониятлар эшикларини очди. Бундай шаҳарларда ҳаёт доим қайнабди, турли соҳалар, айниқса, хизмат кўрсатиш ҳисобидан кўплаб янги иш ўринлари яратиб, аҳоли бандлигини таъминлашда катта аҳамият касб этади. Чунки одамлар шаҳарларни, тартиб билан ривожланган йирик марказларни бежиз барпо этмаган. Биргина мисол, сиз сартарошлик, соат тузатиш, такси хизмати кўрсатасиз, савдо қиласиз ёки умумий овқатланиш шохбаси ташкил этгансиз. Айни шу ишни оддий туман маркази ёки кичик шаҳарда ташкил этиш билан республика даражасидаги шаҳарда ташкил этиш ўртасида осмон билан ерча фарқ борлиги барчамизга аён.

Давлатимиз раҳбарининг ушбу таклифлари орқали Самарқанд ва Наманган шаҳарлари расман Тошкент шаҳридан кейинги энг муҳим шаҳарлар мақомини олади, бизнес ва ички миграция учун аҳолига жуда катта имкониятлар яратилади. Бу эса бетақдор, ер юзининг гавҳари саналмиш Самарқанднинг ҳар соҳада янада ривожланишини, янги сарҳадлар, гўзал келажакка юз очишини билдиради.

Келажаги порлоқ НАМАНГАН

Аҳолиси миллион кишига яқинлашиб қолган Самарқанд ҳам шундай мақомга эга бўлади. Ҳозиргача мамлакатда фақат Тошкент республикага бўйсунадиган шаҳар ҳисобланарди.

Таклиф амалга ошса, Наманганни янада тараққий этган, кўркам ва обод, аҳоли учун қулай яшаш шароитлари яратилган, ижтимоий-иқтисодий ривожланган гўшага айланатириш учун янги имкониятлар пайдо бўлади. Ишлаб чиқариш бўлгани янада ривожланади, Инвестициялар оқими кучаяди. Натижада яқин келажақда у минтақадаги йирик иқтисодий, илмий ва маданий марказлардан бирига айланади.

Наманганда айтилганда салкам бир миллион одам яшади. Наманганнинг мақоми ўзгаргач, атрофдаги туманларини ривожлантиришга ҳам кўпроқ эътибор бериш мумкин бўлади. Чунки бу йўналишдаги ишлар вилоят ҳокимлиги учун асосий масалага айланади. Шунинг учун биз Наманган шаҳрига янги мақом берилиши бўйича таклифни қўллаб-қувватлаймиз.

Урни келганда Самарқанд ва Наманганнинг республикага бўйсунадиган шаҳар мақомига эгаллиги мамлакат Асосий қонунида ҳам акс этиши кераклигини таъкидламоқчимиз. Чунки хорижда давлат таркибига кирувчи барча маъмурий-ҳудуд раҳбари таклиф этган ислохотларни амалга ошириш катта фойда беради, деб ўйлаймиз. Бу эса Наманганнинг ерқин келажакка юз тутаётганини аналтади.

Ҳозир Наманган шаҳри таркибида иккита туман бор. Келгусида улар сони кўпаяди. Чунки «миллионер» шаҳарни бошқариш шунга талаб этади. Бундай ўзгаришлар, табиийки, муайян харажатлар талаб этади, лекин унинг ортидан келадиган иқтисодий самара бу харажатларни оклайди.

Республика ёки федерация даражасидаги шаҳар мақоми аксарият давлатларда бор. Эътиборлиси, у фақат пойтахт шаҳарларга эмас, балки аҳамияти жиҳатдан улардан қолмишадиган бошқа шаҳарларга ҳам берилган.

Ўзбекистон таркибида охириги марта маъмурий бошқарув тизимидagi ўзгариш 1992 йилда амалга оширилган. Ушанда Навоий вилояти қайта ташкил этилганди. Шундан кейин 14 та ҳудуд умуман ўзгарган йўқ. Лекин ўтган даврда республика аҳолиси сони салкам 15 миллионга кўпайди.

Ҳудудлардаги муаммоларни ҳал қилиш учун маъмурий бириктирилган мақомига бериш бориш лозим. Масалан, Қомаган шаҳрига янги мақом берилиши бўйича таклифни қўллаб-қувватлаймиз. Шунинг учун давлатимиз раҳбари таклиф этган ислохотларни амалга ошириш катта фойда беради, деб ўйлаймиз. Бу эса Наманганнинг ерқин келажакка юз тутаётганини аналтади.

ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШ ТОИФАГА ҚАРАБ БЕЛГИЛАНАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий Мажлис ва Ўзбекистон халқига йўллаган Мурожаатномаси Янги Ўзбекистоннинг 2023 йилда ҳамда келгуси йиллардаги истиқболли ривожланишига мустахкам асос бўлади десак, муболага бўлмайди. Зеро, Президентимизнинг Мурожаатномасида ҳар бир жабҳа қамраб олингани, ислохотлар ва тараққиёт омиллари аниқ баён қилиб берилганлигига гувоҳ бўлдик.

Хусусан, давлат раҳбари бу йилги Мурожаатномасида иқтисодий ислохотларни қатъий давом эттиришга оид вазифалар билан бир қаторда, асосий вазифа сифатида ҳудудлар ўртасидаги иқтисодий тенгсизликни қисқартириш масаласига ҳам тўхталиб ўтди. 2023 йилдан бошлаб туман ва шаҳарлар мавжуд шароити, салоҳияти ва имкониятларидан келиб чиқиб, 5 тоифага ажратилиши таъкидланди. Бу жараён чуқур ўйлаб, таҳлилларга таяниб ишлаб чиқилгани қайд этилди.

Жумладан, тадбиркорлик учун ҳар томонлама ривожланган 26 та туман – 1-тоифага; инфратузилмаси яхши бўлган 46 та туман – 2-тоифага; шароити нисбатан қониқарли бўлган 76 та туман – 3-тоифага; жозибдорлиги етарли бўлмаган 40 та туман – 4-тоифага; шароити оғир бўлган 20 та туман – 5-тоифага тўғри келади.

Тадбиркорлар учун субсидия, кредитлар ва компенсациялар тоифалардан келиб чиқиб ажратилади. Улар учун солиқ ставкалари ҳар хил бўлади.

Албатта, давлат раҳбари бу ислохотни таклиф қилишдан олдин бир неча йиллик тажриба асосида ҳудудлардаги аҳолини реал даромадлари, инфратузилмалар, табиий шароитлар, ер ости ва ер усти бойликлари, қулай бизнес муҳити ва бошқа шу каби муҳим иқтисодий жиҳатларни инобатга олгани сир эмас.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, тоифаларга ажратилган туман-шаҳарларга бериладиган имтиёзлар улардаги иқтисодий-ижтимоий муҳитни янада соғломлаштиради, керак бўлса, юқори ўсиш даражасига олиб чиқади.

Мисол учун, бешинчи тоифага кирувчи, шароити энг оғир бўлган 20 та туман учун айлан-

Жамол КОМИЛОВ,
Сирдарё вилоят кенгаши раиси

мадан олинадиган солиқ, фойда солиғи, ижтимоий солиқ ставкаларини 1 фоиз миқдоридан белгилаш назарда тутилган. Мазкур туманлардаги тадбиркорлар ер ва мол-мулк солиқлари бўйича ҳисобланган сумманинг атиги 1 фоизини тўлайди. Яқна тадбиркорлар қатъий ставкадаги солиқларни тўлашдан озод этилади. Шунингдек, бошқа тоифадаги туман-шаҳарларга кредитларнинг пасайтирилган фоиз ставкаларини қўллаш, инфратузилма харажатларини давлат томонидан қоплаб бериш каби бир қатор енгилликлар берилмоқда.

Мен ўйлайманки, бу каби имкониятлар ва имтиёзлар нафақат чет эл инвесторлари, балки маҳаллий инвесторларнинг ҳам қизиқишга сабаб бўлади. Чунки режалаштирилаётган чора-тадбирлар орқали қулай бизнес муҳити яратилади.

Агарда ушбу имтиёزلардан табиий инфратузилмаси яхши бўлмаган, шароити оғир ва географик жойлашуви бироз ноқулай бўлган туманларда унумли фойдаланилса, бевосита янги инвестициялар жалб қилинса, қисқа вақт давомида янада катта ижобий ўзгаришлар юз беради.

МУАММОЛАР КЎП, УЛАРНИНГ ЕЧИМИ ХАМ БОР

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Вобкент туманидаги Халқ қабулхонасида Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати ҚОДИР ЖўРАЕВнинг қабулхона ходимлари билан учрашуви бўлиб ўтди.

Учрашув давомида депутат Қодир Жўраев бугунги кунда мамлакатимизда амалга оширилаётган сиёсий ва иқтисодий ислохотлар бўйича ўзининг фикр ва мулоҳазаларини айтиб ўтди.

Учрашувда сўз олган Халқ қабулхонаси мудири Л.Шарипова қабулхона ходимлари аҳоли билан мулоқотда хушмуомала бўлишгаётгани, барча мурожаатлар атрофлича ўрганиб чиқилаётгани ҳамда уларга қонуний ечим топилаётганини алоҳида таъкидлади.

Учрашув савол-жавобларга бой бўлди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати МАКСУД ҚУРБОНБОЕВ Хонқа ва Янгиариқ туманларида сайловчилар билан учрашув ўтказди.

Депутат сайловчилари билан яккама-якка мулоқот қилиб, яшаш шaroитлари ҳамда уларни қийнаб келаётган муаммолар билан қизиқди.

руҳга кириб, хоналарни иситиш тизими қай аҳволдалиги, овқатланиш маҳсулотларининг сифат даражасини ўрганди. Муассаса раҳбари Муборак Қаландарова боғча

лининг Буюк ипак йўли кўчаси ва "Ширин" маҳалласига олиб борувчи чорраҳасига йўл ҳаракатини тартибга солувчи светофор ўрнатиш зарурати ҳамда ушбу аҳоли зич жойлашган ҳудудда кетма-кет йўл-транспорт ҳодисаси рўй бераётгани сабабли транспорт воситаларининг ҳа-

Бир сўз билан айтганда, депутатнинг бу каби саъй-ҳаракатлари мамлакатимизда инсон қадрини улуғлашга хизмат қилиши билан аҳамиятли бўлмоқда.

Шунингдек, депутат Янгиариқ туманида "Деҳқон бозори"даги нарх-наво ҳамда аҳолига яратилган шарт-шaroитлар билан танишиб, сотувчи ва харидорлар билан суҳбатлашди. Суҳбатдошлар яратилган шaroитлардан рози эканини билдирди.

Шундан сўнг туман тиббиёт бирлашмасига қарашли 60-сонли оилавий поликлиника фаолияти билан яқиндан танишди. Яратилган имкониятлар, муолажа хоналари, иситиш қозонхонасининг мавсумга тайёрлик даражаси ўрганилди.

Депутат ва фаоллар тумандаги Каттабўғи қишлоғи ҳудудидида жойлашган 4-сонли мактабга таълим ташкилотидида ҳам ўрганиш ишлари олиб боришди.

Депутат билан олдинги учрашувлардан бирида муассаса мудири Мархабо Абдиримова боғча атрофини девор билан ўраш масаласи бўйича мурожаат қилган эди. Мурожаат депутатнинг саъй-ҳаракатлари билан ижобий ҳал этилиб, ҳозирги кунда муассаса атрофи панжара билан ўралган.

Муассаса ошхонасига овқат пишириш учун электр печка ўрнатиш зарурияти юзасидан депутатдан амалий ёрдам сўралди. Мазкур муаммо юзасидан депутат ўзига ҳамроҳлик қилаётган туман молия бўлими вакилига мурожаат қилди ва келишган ҳолда, муассаса печка билан таъминланганини билдирди.

Шунингдек, депутат учрашувлар давомида Президентимизнинг Олий Мажлиси ва Ўзбекистон халқига йўллаган Мурожаатномасининг мазмун-моҳияти, унда илгари сурилган илғор ғояларнинг барчаси инсон қадрини асраб-авайлашга қаратилганини тўғрисидаги фикр ва мулоҳазалари билан ўртоқлашди.

Замира АБДУЛЛАЕВА,
Хоразм вилоят кенгаши
матбуот котиби

Депутат маҳалла ва нуронийларни қўллаб-қувватлаш Хонқа туман бўлимида туманда фаолият олиб бораётган қирқ нафар маҳалла фуқаролар йиғини раисларининг янги йилда аҳолининг газ, сув, электр энергияси борасидаги муаммолари ва уларни бартараф этиш чоралари бўйича ҳисоботини тинглади. Шунингдек, маҳалла раислари билан Президентнинг Олий Мажлиси ва Ўзбекистон халқига йўллаган Мурожаатномасидан келиб чиқиб белгилаб олинган устувор вазифалар тўғрисида суҳбатлашди.

Шундан сўнг депутат ва партия фаоллари тумандаги "Нурافшон" маҳалласи ҳудудидида жойлашган 29-мактабга таълим ташкилотидида ўрганиш ишлари олиб боришди. Муассасада ҳозирги кунда 56 нафар ишчи-ҳодим фаолият олиб бораётган бўлса, улардан 16 нафари тарбиячи. Муассаса тарбияланувчилар учун 90 ўринга мўлжалланган, лекин ҳозирги кунда мактабга таълим ташкилотидида 300 нафар бола тарбияланмоқда. Депутат ҳар бир гу-

биносининг ички ва ташқи қисмлари носозлиги учун 2023 йил 180 ўринга мўлжалланган боғча қуриш Давлат дастурига киритилганлиги, белгиланган ўрин тарбиялангани болалар сонига камлик қилиши, айниқса, навбатда турган яна 350 нафар болани боғчага қамраб олиш учун етарли эмаслиги тўғрисида гапириб, боғчани яна 300 ўринга ошириш мақсадга мувофиқлигини билдирди.

Шунингдек, депутат "Гулистон" маҳалласи "Ёшлар" кўчаси 9-уйда яшовчи Холжон Султанова ва турмуш ўртоғи Сапарбай Юсуповларнинг хонадони, яшаш шaroити билан ҳам танишди. Ўрганиш жараёнида оиладаги носоглом мухит туфайли муаммолар чигаллашиб кетганлиги учун депутатнинг мурожаатига асосан, туман ҳокимлиги, тегишли ташкилотлардан таркиб топган ишчи гуруҳ тузилиб, мазкур оила муаммолари ўрганилган ва бартараф этиладиган бўлди.

"Ойдин ҳаёт" МФЙ раиси ва маҳалла фаоллари ҳудудни кесиб ўтувчи Урганч – Ҳазорасп йу-

ракатланиш тезлигини 50 км/соатгача чеклаш чорасини кўриш юзасидан мурожаат қилишди. Депутат бу муаммо ечимини ўз назоратига олди.

Депутатнинг 48-сонли оилавий поликлиника филиали фаолияти билан танишиш жараёнида кундузги даволаш муолажа хонаси ўта совуқлиги аниқланди. Муассасада иситиш тизимидидаги бир қатор муаммолар, жумладан, электр токида тез-тез узилишлар бўлаётгани учун иситиш тизими ишламаётгани сабабли қўшимча электр манбаи зарур экан.

Бош шифокор Сардор Ибрагимовнинг таъкидлашича, муассаса УЗИ, ЭКГ ҳамда лаборатория асбоб-ускуналари билан таъминланмаганлиги туфайли беморларни узоқ масофага текширувдан ўтиш учун юборишга зарурият туғилмоқда.

Депутат аниқланган ҳар бир муаммо ва камчиликларни тегишли ташкилотлар вакиллари билан фикрлашиб, уларни бартараф этиш чораларини бошлаб юборди.

Халқимизда "Ўт балосидан асрасин", деган ғап бор. Негаки, тилсиз ёв бўлган ёнгин чек-чегара билмайди. Сониялар ичра мисқоллаб йиғилган мол-мулкларга ёпирилиб, уларни қулга айлантиради. Ёнг ёмони, ёнгин қанчадан-қанча инсонлар ҳаётига ҳаф туғдиради.

Тошкент вилояти Янгийўл туманидаги "Нуробод" маҳалласида истикомат қилувчи фуқаро Шохиста Абдураззоқованинг уйида ноҳуш ҳодиса юз берди. Изгирин қиш кунларида хонадонда чиққан ёнгини туфайли фарзандлари билан кўчада қолган фуқаро Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати ДИЛРАБО ХОЛБОВЕВАга амалий кўмак сўраб, мурожаат қилди.

Депутат унинг хонадонига бориб, иситиш печи носозлиги ортидан келиб чиққан ёнгин натижасида яшаш уйининг том ва ички қисми, уй жиҳозлари буткул ёниб кетганига ғувоҳ бўлди. Мурожаатчига рўзғори учун зарур бўлган кўрпа-ёстиқ, фарзандлари учун озиқ-овқат, кийим-кечак бора-сида ёрдам берди.

Депутат воқеа жойида Янгийўл тумани ҳокими билан телефон орқали боғланиб, ёнгиндан талафот кўрган оилани "Ўмид" МФИда жойлашган хонадонлардан бирига вақтинчалик жойлаштириш ҳақида маслаҳатлашди.

Бирок фуқаро Шохиста Абдураззоқова тақлиф этилган жой фарзандларининг мактабга қатнаши учун ноқулайлик туғдиришини билдириб, уни рад этди, ўз ҳовлисидаги ошхонани таъмир-

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати АБДУҒАНИ УМИРОВнинг Нишон тумани сайловчилари билан учрашувида аҳолини қийнаб келаётган бир қатор муаммоларга ечим изланди.

"Янгиобод" МФЙ фуқаролари билан юзма-юз мулоқотда фуқаро Нарғиза Норқобилова жиноят ишлари бўйича Нишон туман суди қароридан норози эканлигини билдириб, шу масалада ёрдам сўради. Унинг мурожаати асосида депутат ўрганиш олиб борди ва Нарғиза Норқобилованинг мурожаати Олий судда кўрилиши керак, деган хулосага келди. Депутат аралашгач, фуқаронинг мурожаати Олий судда кўриладиган бўлди.

Фуқаро Нодира Қўлдошева ҳозирга қадар Россия билан Украинанинг чегарасида жойлашган тиббиёт олийгоҳида таълим олиб келган. Бугун ушбу ҳудудларда нотинчлик ҳукм сураётганлиги сабабли у Ўзбекистондаги олийгоҳга ўқишини кўчиришда ёрдам сўраб депутатга мурожаат қилди. Абдуғани Умиров Олий таълим вазирлигига хат билан чиқиб, Нодира Қўлдошеванинг муаммосини ҳал қилиб берди. У айти пайтда Қарши давлат университетининг хорижий тиллар факультетидида ўқишини давом эттирмоқда.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати МАХФУРАТ ХУШВЎКТОВАнинг бу галги сайловчилар билан учрашуви самарали кечди.

Жумладан, депутатнинг Муборак туманидаги "Амир Темур" МФИда жойлашган 17-мактабга таълим муассасаси тарбиячилари билан ўтказган юзма-юз мулоқоти ота-оналар ва боғча жамоасини қийнаб келаётган муаммога ечим топиш имконини кўриб, Учрашувда боғча мудириси Шахноза Шербобоева мактабга таъйёрлов бўлимини очиш учун қаттиқ ва юмшоқ жиҳозлар етишмаётганлигини билдирди. Депутат муаммо юзасидан туман молия бўлими бошлиғи Бозор Содиқов билан боғланиб, мактабга таълим муассасасига 50 миллион сўмлик жиҳозлар ажратилишига ёрдам берди.

Шунингдек, депутат Миришкор туманидаги "Чорва" МЧЖ чорвадорлари ҳузурида ҳам бўлди. Уларнинг ютуқ ва муаммолари билан қизиқди. Жамиятда шу кеча кундузда 300 дан ортиқ қорамол парваришланаётган бўлса, шундан 100 боши чет давлатлардан олиб келинган зотдор сигирлардир. Чорвадорларнинг самарали меҳнатлари эвазига ҳар кун аҳолига бир тоннагача сўт етказиб берилаяпти. Бундан ташқари, янги йил арафасида аҳоли дастурхонига 9 тонна ғўшт арзон нархларда тортиқ этилди. Учрашувда "Чорва" МЧЖ раҳбари депутатга Миришкор туманида чорва кластери

очиш бўйича ёрдам сўради. Депутат Махфурат Хушвақтова бу масала юзасидан туман ҳокими Шерали Санаевага мурожаат этди. Натижада чорвадорнинг илтимоси ижобий ечим топди.

Депутат номига Муборак туманидаги "Сариқ" қишлоғида жойлашган 14-ДМТТ тарбиячилари ва ота-оналар номидан йўлланган миннадорлик мактубида айтилишича, 14-ДМТТ 2019 йил "Обод қишлоқ" дастурига тушиб, таъмирлаш ишлари бошланган. Аммо маблаг тўлиқ шаклланмагани учун таъмирлаш ишлари тугалланмай қолган. Натижада тўрт йил давомида 14-ДМТТ эътибордан четда қолиб келди. Фуқароларнинг мурожаатига асосан депутат Махфурат Хушвақтованинг саъй-ҳаракати ва беминнат ёрдами билан 2022 йил бошида етарли пул маблаг шакллантирилди. Ҳозирги кунда ташкилот иш фаолиятини бошлаб, унда 12 та ходим иш ўрнига эга бўлди ҳамда мазкур боғча 60 нафар болагонларни ўз бағрига олди.

"Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Махфурат Хушвақтованинг бизга берган беминнат ёрдами учун 14-ДМТТ эътибордан четда қолганларни ва ота-оналар номидан ўз миннатдорлигини билдирамиз", дейилади мурожаатда.

Юртимизда фуқаролар ташвиши, дарди билан яшаётган Махфурат Хушвақтовга ўхшаган халқпарвар депутатлар кўпаяверсин. Зеро, элнинг қорига яраш ҳам бахт.

Гўзор туманидаги "Дўлтали" МФИда истикомат қилувчи Уроқ Шералиев кредит масаласида Олий Мажлис Қонунчилик палатасига мурожаат қилди. Ушбу мурожаат асосида ўрганиш олиб борган Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати ДИЛШОД ХАМЗАЕВ тумандаги "Агробанк" бошлиғи ўринбосари У. Гофуров билан учрашди. Фуқаро мурожаати ҳар томонлама текширилиб, кредит муаммоси ҳал этилди.

Шунингдек, депутат тумандаги 30-ДМТТ, 40-оилавий поликлиника ҳамда туман электр тармоқлари ва газ таъминоти идорасида ҳам бўлиб, фуқаролар ўртасида Президентимизнинг Олий Мажлиси ва Ўзбекистон халқига йўллаган Мурожаатномаси, унинг мазмун-моҳияти, Конституцияга киритилаётган ўзгаришлар ҳамда янги тахрирдаги Меҳнат кодекси моддалари ҳақида кенг тушунтиришлар олиб берди.

"Меҳнатбод" МФЙ аҳолиси хонадонларида бўлган ўрганишларда тадбиркор Фарид Эшдавлатовнинг амалга ошираётган хайрли ишлари депутатнинг эътиборини тортди. Фарид ака балиқчиликни йўлга қўйган. Бундан ташқари, ишбилармон тадбиркор "пенаблук" ишлаб чиқариш ва автомобилларга техник хизмат кўрсатиш шохобчасини ҳам ишга туширган. Яқиндан бошлаб қаҳрамонимиз гранула таъйёрлашни ҳам бошлаб юборди. Тадбиркор Фарид Эшдавлатов депутатга бир қатор янги лойиҳалари ва ўзи яратган ихтироларини ҳам намойиш қилди.

Муҳтасар қилиб айтганда, депутатнинг учрашувлари аҳоли учун ҳар томонлама фойдали бўлди.

Қашқадарё вилоят кенгаши
матбуот хизмати

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати ГҲЛРҲУХ АГЗАМОВА ўзи сайланган округида фуқаролар билан мулоқот ўтказди.

Янгиҳаёт ва Сергели туманида ўтказилган учрашувларда "Янги Чоштепа", "Жалойир", "Кенгмакон" маҳаллалари аҳолисининг қўллаб муаммолари ўртага ташланди.

Жумладан, Янгиҳаёт туманидаги "Янги Чоштепа" маҳалла идорасида бўлиб ўтган учрашувда 45 та қўп қаватли уйда истикомат қилувчи аҳоли вакиллари, маҳалла раиси ҳамда 12 та қўп қаватли уйнинг уйбосчилари иштирок этди.

Мазлумки, Вазирлар Маҳкамасининг 581-сонли қарори бўйича қўп қаватли уйларга хизматлар эндиликда бошқарув-сервис компаниялари орқали амалга оширилади. Худуддаги аҳоли "Чоштепа-Сергели" уй-жойларга хизмат кўрсатувчи бошқарув-сервис компанияси ишдан норози эканлигини билдиришди. Айтилишича, компания раҳбари уч йилдан буён коммунал ва бошқа тўловларни давлат бюджетига ўтказмасдан "туя" қилиб юборган. Компаниянинг кўрсатаётган хизматларидан норози бўлган аҳоли 3 йил аввал бундай хизматни рад қилишига қарамай, раҳбар А.Абдуллаев ҳеч нарса бўлмагандай шартномасиз фаолият юритиб келаверган. Бу бўйича маҳалла аҳли бир неча маротаба юқори турувчи органларга мурожаат қилган бўли-

шига қарамай жўяли жавоб олмаган. Шу боис қўллаб қаватларда аҳоли қарздорлиги келиб чиққанлиги бўйича шикоятлар баён этилди. Айрим фуқаролар тўлаган суммаси учун квитанция қогози ҳам берилмаган.

Йиғилишда иштирок этган туман ҳокимининг ўринбосари Абдурашид Нурматов ҳамда 1-сектор котиби Илхом Адхамов Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Гўлрўх Агзамова билан ушбу муаммога баҳамжиҳат ечим излаш чораларини кўришди. Улар бошқарув-сервис компанияси раҳбари А.Абдуллаевни тегишли жавобгарликка тортиш кераклиги ва барчаси судда ҳал қилиниши бўйича тақлиф айтдилар. Бу аҳоли томонидан маъқулланди ва тегишлича баённомалар расмийлаштирилиб, ҳар бир қўп қаватли уйда яшовчиларнинг ёзма розилиги олинадиган бўлди. Шу ернинг ўзидида ушбу ҳудуд аҳолисига "Нумбер ван сервис" бошқарув-сервис компанияси раҳбари Марварид Абдукадированинг хизматлари тақлиф этилди. Туман ҳудудида бундай компаниялардан яна 14 таси бор. Керакли тақдимот хизматдан фойдаланувчиларга тақдим этилгандан сўнггина улардан бири билан тегишлича шартнома тузиладиган бўлди.

Меҳриниссо ЯКУБОВА,
Тошкент шаҳар кенгаши матбуот котиби

лаб, чироқ ўтказиб беришни илтимос қилди.

Депутатнинг туман электр тармоқлари корхонаси раҳбари билан мулоқотидан кейин фуқаронинг ошхонасига электр тармоғи улаб берилди.

Уйнинг таъмирлаш ишлари учун ҳомий тадбиркор томони-

дан 150 дона шифер ажратилиб, ошхона дераза ромлари янгисига алмаштириб бериладиган бўлди. Шунингдек, Ш.Абдураззоқовага маҳалла жамғармаси томонидан ёрдам сифатида пул маблаг, озиқ-овқат маҳсулотлари ажратилди.

Жонқуяр депутат кўмаги билан

уйни таъмирлашда амалий ёрдам сўраб қилинган мурожаат ўзининг ижобий ечимини топди.

Худуддаги бошқа қатор муаммолар ҳам депутат томонидан назоратга олинди.

Тошкент вилоят кенгаши
матбуот хизмати

Иномжон ҚУДРАТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги
“Адолат” СДП фракцияси аъзоси

Президентимизнинг Мурожаатномасида яқунланган 2022 йил давомида эришилган ютуқлар билан бирга, долзарб муаммолар ва уларнинг аниқ ечимлари ҳам тилга олинди. Айниқса, мамлакатимизда 2023 йилга “Инсонга эътибор ва сифатли таълим йили” деб ном берилиши замирида улкан мақсадлар мужассам.

Депутат минбари

Адвокатура институти фаолиятини ислоҳ қилиш

инсон ҳуқуқлари ҳимоясига хизмат қилади

Жорий йилнинг бундай номланиши биринчидан, Тараққиёт стратегиясида белгиланган мамлакатимизнинг энг муҳим стратегик мақсадлари билан ҳамоҳанг бўлса, иккинчидан, ислохотларимизнинг барқарорлиги ва бардавомлигини намоён этади.

Давлатимиз раҳбари Мурожаатномасида 2023 йилда мамлакатни ислоҳ қилишнинг устувор йўналишларини белгилаб берди. Бунда учинчи йўналиш, яъни инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш давлатнинг конституциявий мажбурияти сифатида белгиланди.

Сир эмаски, адвокатура соҳасини ислоҳ қилмай туриб, одил судловни амалга оширишга эришиб бўлмайди. Шу сабабли Мурожаатномада одил судловни таъминлашда ҳимоячига берилган ҳуқуқлар ҳам қайта кўриб чиқирилиши, адвокатура ўз фаолиятини амалга оширишида етмайдиган ваколатлар берилишига алоҳида урғу берилди.

Албатта, сўнгги йилларда мамлакатимизда суд-ҳуқуқ ислохотларининг муҳим тарқибий қисми сифатида жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни таъминлашнинг самарали институтларидан бири бўлган адвокатуранинг роли ва аҳамиятини кучайтириш бўйича кенг қўлмалли ишлар амалга оширилди.

2022 йилнинг декабрь ойи ҳолатига кўра, республика бўйича жами 2051 та адвокатлик тузилмалари, уларда 4613 нафар адвокат фаолият юритмоқда. Бу 8,5 минг аҳолига ўртача битта адвокат тўғри келишини аниқлатади. Улар томонидан 2022 йилда суриштирув, терговга қадар текширув, тергов ва барча йўналиш ва инстанциялардаги судларда 434 823 та, шундан 109 229 та бепул, 103 025 та давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатилди.

Шунингдек, суд ишини юритишнинг барча босқичларида томонларнинг тортишуви принципнинг лозим даражада ишлашини ташкил этишга қаратилган чора-тадбирлар изчил амалга оширилди, адвокатларнинг профессионал фаолиятини бажариши учун зарур қонунчилик базаси яратилди.

Хусусан, Тараққиёт стратегиясининг 19-мақсадида ҳам адвокатура институтининг инсон ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишдаги салоҳиятини тубдан ошириш, шунингдек, аҳоли ва тадбиркорлик субъектларининг малакали ҳуқуқий хизматларга бўлган талабини тўлиқ қондиришга қаратилган устувор вазифалар белгиланган.

Давлатимиз раҳбарининг 2022 йил 30 майдаги “Адвокатура фаолиятига замонавий ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори эса малакали ва сифатли юридик ёрдам олишга бўлган фўқуро ва ташкилотларнинг манфаатларини таъминлаш, адвокатура фаолиятига оид қонунчилик ва амалиётни такомиллаштиришга хизмат қилмоқда.

Зеро, ўтган давр мобайнида ушбу қарорга асосан бир қатор ишлар амалга оширилди. Биринчидан, адвокатлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқи учун лицензия беришнинг аънанвий тартиби бекор қилиниб, “Лицензия” ахборот тизими орқали махсус QR-код (матрикс штрихли код) қўйилган электрон лицензия бериш йўлга қўйилди.

Иккинчидан, адвокатлик тузилмаларини давлат рўйхатидан ўтказиш, қайта рўйхатдан ўтказиш ва тугатиш Ягона интернет-платформасида давлат хизматлари портали орқали “ягона дарча” тамойили асосида фақат электрон тарзда амалга оширилиши жорий этилди.

Учинчидан, адвокатлик фаолиятини бошлашда малака имтиҳонини топишириш, адвокатлик фаолиятини учун лицензия олиш ва адвокатлик бюросини давлат рўйхатидан ўтказиш бўйича композит хизмат кўрсатиш имконияти яратилди. Бунда адвокат бир марта мурожаат қилиб, бир нечта хизматдан композит тартибда фойдаланади.

Тўртинчидан, Ақлия вазирлиги томонидан адвокатура фаолиятига замонавий ахборот технологияларини жорий қилишга қаратилган “Юридик ёрдам” ахборот тизими ишлаб чиқилди.

Бешинчидан, давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатадиган адвокатларнинг электрон танлаш тизими ишлаб чиқилди.

Конституциявий қонун лойиҳасида ҳам адвокат ўз касбий вазифаларини амалга ошираётганда унинг фаолиятига аралашшига йўл қўйилмаслиги, унга ўз ҳимоясидаги шахс билан тўсиқларсиз ва холи учрашиш, маслаҳатлар бериш учун шарт-шароитлар таъминланиши, касбий фаолияти давлат ҳимоясида бўлиши, касбий ҳуқуқлари, шаъни ва қадр-қиммати қонун билан муҳофаза қилиниши ҳақидаги 1161-модда билан тўлдириш назарда тутилмоқда. Хулоса ўрнида айтиш керакки, адвокат фаолиятига аралашшига йўл қўйилмаслиги Конституцияда қатъий белгиланиши – инсон қадрини янада оширишга, уни таъминлашга хизмат қилади.

“Адолат” шарҳи

Ҳар ким меҳнат қилиш, эркин касб танлаш, қонунда белгиланган тартибда ишсизликдан ҳимояланиш ҳуқуқига эга. Шахсларнинг мазкур ҳуқуқи Конституциямизда ҳам, Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси нормаларида ҳам мустаҳкамлаб қўйилган.

Янги меҳнат кодексида

ходимлар учун қандай афзалликлар белгиланган?

Наргиза ШАРИПОВА,
Тошкент давлат юридик университети талабаси

Конституция нормасининг ишлашини таъминлаш, шахсларнинг бандлик ва меҳнат муносабатлари билан боғлиқ ҳуқуқлари ва мажбуриятларини тартибга солиш мақсадида мамлакатимизда илк бора 1995 йилда Меҳнат кодекси қабул қилинган эди. Лекин мазкур кодекс нормаларининг ҳозирги замон талабларига тўлақонли жавоб бера олмаётганилиги, ундаги баъзи нормаларнинг амалиётга татбиқ қилинишида қатор муаммолар юзага келганлиги ушбу соҳадаги муносабатларни тубдан ислоҳ қилиш заруратини юзага келтирди. Натижада Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан Меҳнат кодексининг янги таҳрирдаги лойиҳаси ишлаб чиқилди ва мазкур лойиҳа Олий Мажлис палаталари томонидан маъқулланди. 2022 йилнинг 28 октябрь куни давлат раҳбари томонидан “Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексини тасдиқлаш тўғрисида”ги қонун имзоланди.

Қабул қилинганидан 6 ой ўтиб, яъни 30 апрелдан бошлаб кучга кирадиган мазкур кодексда ходимларнинг меҳнат ҳуқуқларини кафолатлаш, уларнинг мажбуриятларини белгилашга доир қўллаб янги нормалар киритилган. Қўйида янги Меҳнат кодексига назарда тутилган ва ҳодимлар учун аҳамиятли бўлган бир нечта ўзгаришларни келтириб ўтамыз.

Янги Меҳнат кодексига киритилган муҳим ўзгаришларнинг аксарияти ходимларнинг дам олиш ҳуқуқи билан боғлиқ. Масалан, агар дам олиш куни ишланмайдиган байрам кунига тўғри келса, дам олиш кунининг байрамдан кейинги кунга кўчирилиши белгиланди. Бундан ташқари, иш куни давомида ходимга дам олиш ва овқатланиш учун бериладиган танаффусларнинг давомийлиги ҳам қонунда кўрсатиб ўтилди ва ўттиз дақиқадан икки соатгача бўлган муддат билан чегараланди. Амалдаги қонунчилигимизнинг нормаларига кўра, ушбу танаффусларнинг миқдори ташкилотнинг ички меҳнат тартиби қоидаларида, смена графикларида ёки бошқа ички локал ҳужжатларда белгиланади.

Жиноятга жазо муқаррар

ТАНИШНИНГ ТУНАГАН ТОВАЛАМЧИ

Рустамжон РАҲМОНОВ,
жиноят ишлари бўйича
Миробод туман судининг судъаси

Ҳаёт шиддат билан ўзгармоқда. Фан-техника кун сайин янгиликларни тақдим этмоқда. Технологиалар ҳаётнинг барча соҳаларига кириб борди. Буларнинг барчаси яхши. Инсонларнинг умумини енгил қилиб, вақти ва нақдини тежамолар. Аммо бугунги технология ютуқларидан жирканч мақсадда фойдаланаётганлар ҳам борлиги ачинарли. Кейинги пайтларда ҳали у одамнинг ҳали бу кишининг пластик картадаги пулини ечиб олаётган “шоввозлар” кўпайиб қолди. Баъзида ўшалар содда одамларга телефон қилиб, ўзларини гўёки банк ходими дея таништириб, пластик қартангиз рақамини айтиш, дея фўқароларни чўв туширишмоқда.

Судда қўрилган бу гагли шовламачилик жинояти билан боғлиқ бўлди. П.Н. жиноий шериклари билан олдиндан тил бириктириб, 150 000 сўм эвазига пластик карта очдирадди. Гап шундаки, у К.К.га тегишли электрон ҳамёнда бўлган 246 000 000 сўмни А.Ф. номидаги пластик картага ўтказганлигини, Ҳ.С.нинг номига очил-

ган пластик картага эса 121 000 000 сўм ўтказилганлигини билган, унда шум ният пайдо бўлади. П.Н. пул ундирмоқчи бўлиб К.К.га кўнғирок қилиб, учрашиш зарурлигини айтиди. Унга пуллар “1Xbet” номли электрон қимордан тушганлигини айтиб, жами пуллардан 50 фоизини беришни талаб қилади. Бироқ К.К.дан рад жавобини олади. П.Н. ва унинг жиноий шериклари К.К.дан дастлаб 7 000 АҚШ доллари, кейин эса 5 000 АҚШ доллари, бироз ўтган эса 1 000 АҚШ доллари талаб қилишди. К.К. рози бўлавермагач охирида “инсофга келиб” 800 АҚШ доллари берса тинч қўйишни айтишди.

К.К.нинг аризасига кўра, шу йил 27 август куни ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан ўтказилган текзор тадбир жараёнида гуруҳ аъзоларидан бири 800 АҚШ долларини олган вақтида ушланади. Қизик томони шундаки, улар аввалдан таниш бўлган, бир-бирини яхши билган. Шундай бўлса-да, танишдан пул талаб қилишган.

Қисқаси, қонқонуний даромад топиш мақсадида, товламачилик йўли билан пул ундирмоқчи бўлганлар қонуний жазосини олди.

ҳақининг юз фоизидан, ўн йилдан ўн беш йилгача иш стажига эга бўлган ходимлар учун ўртача ойлик иш ҳақининг бир юз эллик фоизидан, ўн беш йилдан ортиқ иш стажига эга бўлган ходимлар учун – ўртача ойлик иш ҳақининг икки юз фоизидан кам бўлиши мумкин эмаслиги белгиланди.

Асосий ўзгаришлардан яна бири – янги Меҳнат кодекси кучга киргандан сўнг иш берувчилар ўз ташаббусига кўра, ходимни пенсияга чиққанлиги муносабати билан ишдан бўшата олмайдди. Амалдаги Меҳнат кодекси нормаларида иш берувчининг ташаббусига кўра, камида 2 ой олдин огоҳлантирилган ҳолда, ходимни қонунда назарда тутилган пенсия ёшига тўлгач, ишдан бўшатиш мумкинлиги келтирилган эди. Лекин янги Меҳнат кодексига ходимнинг пенсия ёшига тўлганлиги муносабати билан иш берувчи томонидан бўшатилиши мумкинлиги тўғрисидаги банд олиб ташланди. Чунки амалдаги қонунчилигимизнинг ушбу нормаси ходимнинг ёшига нисбатан камситиш сифатида баҳоланди. Зеро, амалдаги меҳнат қонунчилигида ҳам, янги Меҳнат кодексига ҳам ходимларнинг ишчанлик қобилиятлари ва улар меҳнатининг натижаларига алоқадор бўлмаган бошқа жиҳатлари, яъни жинси, ёши, ирқи, миллати, тили, ижтимоий келиб чиқиши, мулкий ҳолати ва бошқаларга қараб меҳнатга оид муносабатлар соҳасида ҳар қандай чеклашларга ёки имтиёзлар белгилашга йўл қўйилмаслиги ва бу камситиш деб баҳоланиши белгиланган.

Янги Меҳнат кодексига кўзда тутилган энг муҳим ўзгаришлардан яна бири бу ходимларнинг шахсга доир маълумотларини ҳимоя қилишга қаратилган нормаларнинг киритилганлигидир. Бундан ташқари кодексда хизмат текширувларга ўтказиш тартиби, муддати, ходим ва иш берувчининг бу жараёндаги ҳуқуқ ва мажбуриятлари, текширув давомида ходимни ишдан четлаштириш ва унинг ўртача ойлик иш ҳақини сақлаб қолишга қаратилган нормалар ҳам келтириб ўтилган.

Хуллас, янги Меҳнат кодексига ходимларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларига оид қўллаб янгиликлар ўз ифодасини топди.

ТАБИЙ РЕСУРСЛАРДАН НОҚОНУНИЙ ФОЙДАЛАНИШ ҲОЛАТЛАРИ АНИҚЛАНДИ

Бош прокуратура ҳузуридаги Департаментнинг Янгийўл туман бўлими томонидан “Uztransgaz” АЖ ходимлари билан ҳамкорликда ўтказилган терговга қадар текширувда, “Тошкент магистрал газ қувурлари” бошқармаси масъул шахслари ўз хизмат вазифаларига совуққонлик билан қараганликлари оқибатида, “Н.С.” МЧЖга қарашли автомобилларга газ тўлдириш шохбачасининг газ ҳисоблаш ускунасига ташқи таъсир ўтказиш орқали умумий қиймати 10,7 млрд сўмлик табиий газдан томонуний фойдаланилганлиги аниқланган.

Шу каби, Департаментнинг Жондор туман бўлими томонидан “Hududgaz Vuxoro” газ таъминоти филиали ходимлари билан ҳамкорликда ўтказилган терговга қадар текширувда, ушбу филиалнинг туман бўлими муҳандиси Н.Р. ва бошқалар ўзларининг моддий жавобгарлигидаги умумий қиймати 36,7 млн. сўмлик 68 донга газ баллонларни ўзлаштириш йўли билан талон-тороҳ қилганлиги аниқланган.

Мазкур ҳолатлар юзасидан Жиноят кодексининг 167-моддаси (ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-тороҳ қилиш) 169-моддаси (ўғрилик), 185-2-моддаси (электр, иссиқлик энергияси, газ, водопроводдан фойдаланиш қоидаларини бузиш) ва 207-моддаси (мансабга совуққонлик билан қараш) билан жиноят ишлари қўзғатилади, тергов ҳаракатлари ўтказилмоқда.

Бош прокуратура ҳузуридаги Иқтисодий жиноятларга қарши курашиш департаменти

Унутилмас воқеалар

Ўтган асрнинг 80-йилларида «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси жуда оммалашган, адади 800 мингдан ошиб кетган эди. Газетада шеър, хикоя ёки мақола чиқариш ёшлар тугул, катта шоир ва ёзувчилар учун ҳам шараф эди. Оддий ходимдан тортиб бўлим мудирлари, масъул котиб, бош муҳаррир ўринбосари ва бош муҳарриргача – барчага тинмай кўнгироқ қилаверадиған хира муаллифлар ҳам бўларди. Ундайлар кунда-кунора сим қокиб, менинг ижодимни қачон чиқарасизлар, деб сўрайверарди.

Улар
уқувчи
эмас...

Маматқул ҲАЗРАТҚУЛОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист

Шундай муаллифлардан бири бош муҳарриримиз Одил Ёқубовга таниш эканми ёки кимдир тавсия қилганми, бир мақола (аслида мақола деб ҳам бўлмасди) берибди. Одил ака мени чақириб, “шуни бир нараса қилинглар, газетани бирон жойига қўйиб юборинглар”, деди. Ўқиб кўриб, энсам қотди. «Бир нараса қилиш» қийин эди. Ишлаб, эпқага келтириш учун қайси ходимга беришни ўйлаб, бир қарорга кела олмадим. Биламанки, бунга ҳеч ким рози бўлмайди. Эртаси куни Одил аканинг олдига кирдим.

– Буни ҳеч нараса қилиб бўлмайди, – дедим. Бош муҳаррирнинг пешонаси тиришди. – Шуни мен билмайманми? – деди. – Шунинг учун бир нараса қилинглар, дедим-да. Анови Саъдуллағами, Яқибжанғами беринг, лави-лунжини тўғриласин. Шу қисталоқдан мени қутқаринглар. Шундай талабчан одам, ўзининг ибораси билан айтганда, баъзан «уступка»га борарди. Ҳалиги хира муаллифнинг нарсаси ҳам ана шу «уступка»га тушган эди. Ҳозир аниқ эсимда йўқ, ўша нарсани Ёқубжон Хўжамбердиевми, Саъдулла Ҳакимми – шулардан бири «бир нараса қилди». Кейин мен кўрдим. Бу орада Одил ака бир-икки сўради: – Ҳалиги қисталоқнинг нарсаси нима бўлди? – Бўляпти... Ишляапмиз, – дедим. – Жуда жонга тегди телефон қилавериб, тезроқ бериб юборинг шуни.

Охири ўша нараса газетада чиқди. Одил ака ҳам сўрамай қўйди... «Худога шукур, қутулдик шу хира пашшадан» деб хурсанд бўлиб юрдим. Хурсандлигим узоққа бормади. Бир куни Нафиса опа (бош муҳаррирнинг котибаси) ҳовлиқиб кириб келди хонамга. – Тез юринг, Одил ака сизни сўраяпти. Жуда дарғазаб, – деди.

Ҳайрон бўлдим. Нима бўлди экан, тинчликмикан ишқилиб? Минг бир хаёл билан бош муҳаррир хонасига кирдим. Чиндан ҳам Одил ака ғазаб отига минган, икки қўлини орқасига қилиб, асабий ҳолда у ёқдан-бу ёққа бориб келаётган эди. Киришим билан салом йўқ, алик йўқ заҳрини сочди: – Қанақа одамсиз ўзи?! Нега мени ноқулай аҳволда қолдирасиз?

Мен ҳеч нарасага тушунмадим. – Нима гап, Одил ака? Тушунтириброқ гапиринг, нима бўлди? Бош муҳаррир қўлини пахса қилди: – Нимани тушунмайсиз?! Анови қисталоқ мақоламни бермаяпти, деб юқорига шикоят қилпти. Ҳозир манови телефондан, – бош муҳаррир столидаги телефонини кўрсатди, – кўнгироқ бўлди. – Кейин менга яқинроқ келди-да, овозини пасайтириб, аммо алам билан гапирди: – Шу жипириқлар олдида юзим шувит бўлишини истайсизми? – Одил ака, асабийлашманг. Қайси материални айтяпсиз ўзи? – дедим. – Нимага гарангсирайсиз, ўша хира пашшани айтяпман. Отиям эсимда йўқ. Бир ой бўлди-ку, унинг нарсасини сизга берганимга. Кулгим қистади. Одил ака баттар тутатқди: – Нимага иршяясиз? – Ахир у материал қичиб кетди-ку, – дедим. – Одил ака хона ўртасида таққа тўхтади. – Чикди?! Қачон? – Икки сон олдин, – дедим ва бош муҳаррир хонасидаги узун столда турадиган газета тахламларини varaқлаб, ўша «шедевр»ни кўрсатдим.

Одил ака бир зум жим қолди. Назаримда ичиди ўша хира муаллифни, унга қўшиб кўнгироқ қилганни сўхаётган эди. Кейин менга юзланди. – А, бу қисталоқ, ҳар томонга шикоят қилгандан кўра газет ўқиса бўлмайдими? Бу саволга менда жавоб йўқ эди, албатта. Унинг ўрнига бошқа гап айтдим. – У-ку ўқимас экан, анавилар-чи, улар ҳам ўқимайдими? – дедим Одил аканинг асабини бузган телефонга ишора қилиб. Бош муҳаррирнинг баттар эсаси қотди. Нордон нараса чайнагандай афти буришди. Ўзига ўзи гапирган каби шивирлади: – Сизам ҳалиям ёш бола экансиз-да. Газет ўқиса ўша ерда ўтирармиди? Улар ўқувчи эмас, бўйруқчи. Билдингизми?.. Сизам шу қисталоқ чиққанини бир оғиз менга айтиб қўймайсизми? – Кўргансиз, деб ўйлабман-да... Одил ака: – Бўлди, боринг ишингизни қилинг, – деди-да, креслосига ўтирди. Эшиқдан чиқаётиб кўзим тушди: бош муҳаррир асабини бузган телефонга қўл чўзди.

Тарих саҳифаларида

Хусусий мулкчилик жамиятда ижтимоий ва мулкий табақаланишга олиб келган. Бундай жараён мамлакатларда катта ва кичик шаҳар давлатлари ўрнида марказлашган давлатнинг пайдо бўлишини тақозо этган. Жамиятда уруғ ва қабила оқсоқоллари, дахьяпатилар, дин раҳнаомлари – қохинларга тегишли ижтимоий ҳокимият кавийлардан аста-секин шохлар, подшолар, шоханшоҳлар бошқаруви остидаги йирик давлатларга ўтган. Бу давлатларда ҳам дунёвий, ҳам диний ҳокимият бирлашган. Ушбу давлатларнинг ўзига хос қонунлари ишлаб чиқилган. “Авесто” асарида бу қонунлар ва уларнинг асл мохияти ҳақида батафсил маълумотлар берилган.

Камол МАТЁҚУБОВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси

Агар бу асар авестошунослар томонидан 21 қисмдан, китобдан (наскдан) иборат деб баҳоланган бўлса, унинг баъзи қисмлари қадимги давлатларнинг қонунларига бағишланган. Масалан, “Ратуштайн” (Тийр яшт) деб номланган 8-қисмда ҳуқуқий масалалар, “Сафанд” деб номланган 13-қисмда давлат ва инсонлар олдидagi ҳар хил мажбуриятлар, ҳуқуқ ва бурчлар, “Жирашт” деб аталган қисмида адлиявий ва ҳарбий қонунлар, никоҳ масалалари, “Ний-арам” деб юритилган 16-қисмда мулк ва оила ҳуқуқи, “Асқорам” деб аталувчи 20-қисмда инсонларнинг табиатга муносабати, тупроқ, сув, ҳавони тоза сақлаш, табиат бойликлари, маъданлар, улардан оқилона фойдаланиш тартиблари, табиатга эиён етказмаслик шартлари ҳақида сўз юритилган.

Маълумки, давлатнинг шаклланиши ва фаолияти инсонларнинг ҳаёти, турмуш тарзи, уларнинг ижтимоий-иқтисодий, сиёсий-ҳуқуқий муносабатларини тартибга солувчи қонунлар билан қамбарчас боғлиқ. Авестовий таълимот асосида ҳам фалсафий, диний, руҳий-маънавий, ахлоқий, илмий, тарихий масалалар билан бирга давлат қонунлари, тартиб-қоидалари, давлатнинг инсонлар олдидagi бурчлари, аини пайтда, фуқароларнинг давлат олдидagi ҳуқуқлари, уларнинг атроф-муҳитга, табиатга муносабатлари, умуман, ҳаёт қонуниятлари тўла аксини топган. Шунинг учун ҳам “Авесто” асари энг қадимий, ҳуқуқий жиҳатдан ҳаёт қонунлари, барча тартибот қоидалари, инсонлар бурчлари, ҳуқуқлари, одоб-ахлоқ муносабатлари, имон-эътиқод масалалари жамулжам бўлган адолатпарварлик қомуси ҳисобланади. Асарда буларнинг ҳаммаси бир ном остида бирлаштирилиб, ҳақиқат қонунлари деб аталади.

Бу хусусда асарнинг “Ясна” бўлимида шундай фикрлар келтирилади:

“Менга намоён этганинг, эзгу ниятинг ҳақиқат қонунининг равои йўллари, бу йўл йўловчиларини маҳфизат айлагувчи. Ҳақиқат қонунлари остида эзгулик ва шодмонлик манзилга элтгувчидир. Сен бу йўлни эзгуликдан огоҳ зотлар учун бино айладиңг. Ҳақиқат қонунлари остида эзгу идрок таълимотини элтувчилар борлиқ оламнинг ривожига жидду-жаҳд қилгучиларга насиб айласин”.

Ушбу сўзлардан асарда ишлаб чиқилган ва амалда бўлган ҳақиқат қонунлари давлатдаги, жамиятдаги ижтимоий муносабатларни, турфа хил шахслар ҳуқуқ-атворини тартибга солиш ҳамда тинчлик, эзгулик, фаровонлик йўлидаги ишларга йўналтириш, аҳолини мамлакат, давлат ривожига йўлида фидойилик билан хизмат қилишга қаратилганлиги аңгашилади.

Маълумки, “Авесто” асарининг асосини, зардуштийлик таълимотининг моҳиятини қарама-қарши кучлар – Ахура Мазда тимсолидаги эзгулик, яхшилик ва Ахриман тимсолидаги ёвузлик, ёмонлик ташкил этади. Имомли, доимо тоза, пок юрадиган, ибосиларга қарши курашадиган, гуноҳ қилмайдиган, эзгу фикр, эзгу сўз, эзгу амаллар билан яшайдиганлар яхшиликка хизмат қиладилар. Берган сўзининг уддасидан чиқадиган, савдо-сотик ва

АДОЛАТ
ТАМОЙИЛЛАРИНИ
ҚАРОР ТОПТИРГАН ЮРТ

ИККИНЧИ МАҚОЛА

шартномаларга қатъий амал қиладиган, қарзини ўз вақтида тўлайдиган, алдамчилик ва хиёнатдан холи бўлганлар имонли инсонлар ҳисобланадилар. Буларнинг акси бўлганлар эса ёвузлик, ёмонлик тарафдорлари саналадилар. Уларнинг қилмишлари жиноят деб баҳоланади ва асарнинг “Вандидод” бўлимида қонунбузарлик, ҳуқуқбузарлик борасида жиноятнинг бир қанча турлари санаб ўтилади:

“Давлатга, динга қарши жиноят. Шахсга, инсон шаънига, айниқса, ҳомиладор аёлларга қарши жиноят. Мол-мулкка қарши жиноят, ҳайвонларга, турли жониворларга зарар етказиш ва ўсимликларни пайхон қилиш билан боғлиқ жиноят. Одоб-ахлоқ қоидаларини бузиш, оилага, одамларнинг бир-бирига хиёнат қилиши билан содир бўладиган жиноят. Табиатга зарар етказиш, айниқса, ҳаво, сув, ерни ифлослантириш натижа-сида юзага келадиган жиноят”. Аини пайтда булардан бошқа жиноятлар турлари ҳам келтирилган.

Шу билан бирга ушбу бўлимда қонун бузилишига йўл қўйган одамларга қилган айби ёки жиноятга яраша қандай жазолар қўлланилгани ҳам кўрсатиб берилган. Тайинланадиган жазолар хилма-хил бўлган. Айниқса, мансабдор шахслар, қохинлар жиноятга қўл урса, қонунни бузса, айбдор бўлса, уларга бошқа одамларга нисбатан оғир жазо қўлланилган. Агар кимдир бир марта айбдор бўлиб жазоланса, лекин жазодан хулоса чиқармай, қилган ишидан пушаймон бўлмай иккинчи ёки учинчи бор жиноятга қўл урса, унга бериладиган жазо ҳам икки-уч бор кучайтирилган.

Натижада ҳар бир инсон, давлатнинг ҳар бир фуқароси ижтимоий келиб чиқишидан, қайси халққа мансублигидан, эътиқоидан қатъи назар ёмонлик йўлидан, жиноят йўлидан қайтиб, эзгуликка, яхшиликка хизмат қилишга интилган.

Албатта, ўша даврдаги давлатларнинг ҳуқуқ ва тартиботлари, зардуштийлик таълимотидаги ҳақиқат қонунларининг асл мақсади жиноят қилган, ёмонлик йўлига кирган одамларни фақат жазолашдан иборат бўлмаган, балки асосий эътибор уларни эзгулик йўлига, яхшилик йўлига қайтаришга, жамиятнинг фал азбосига айлантиришга қаратилган. Шунинг учун “Вандидод”да яна шундай фикрлар ҳам келтирилади:

“Мазда дини одамлар ис-тар-истамас, тасодифан ёки ҳимо-яланиш туфайли жиноят содир этса, ўз қилмишига қаттиқ пушаймон бўлса ҳамда қайта нораво кирдиқорларга қўл ур-маса, унинг гуноҳларини афв этади. Мазданинг дини шамол саҳроларни шитоб билан тоза-лагани каби Ашованинг – ҳақ йўлидаги одамнинг ҳар қан-дай айбини, сўз ва амалини шу тариқа поклайди. Шундан кейин унинг барча амаллари эзгу бўлгуси”. Шу сабабли ҳам зардуштийлик таълимотини эзгулик таълимоти, авестовий ҳуқуқларни ҳақиқат қонунлари деб аташди.

Айни пайтда, “Авесто”да акс эттирилган ўша даврда ҳақиқат қонунлари деб аталган, ёзилган қонунлардан ташқари фуқаролар

билан давлатлар ўртасида, одамларнинг бир-бирлари орасидаги ўзаро ҳақ-ҳуқуқларини намоён этувчи ёзилмаган қонунлар ҳам мавжудлиги хусусида маълумотлар берилади. “Вандидод” бўлими 4-фарғарида Заратуштра билан Ахура Мазда ўртасида шундай савол-жавоб кечади:

– Эй, оламни яратган Олий зот, эй, ҳақиқат! Сенинг қасамларинг сони нечта? Ахура Мазда Заратуштрага шундай жавоб беради: – Менинг қасамларим олтитадир. Биринчи – сўз қасами, иккинчи – қўл қасами, учинчи – қўй қасами, тўртинчи – сигир қасами, бешинчи – одам қасами, олтинчи – энг серҳосил ер, яъни ер-мулк қасами.

Маълумки, қасам ёзилмаган қонуннинг бир кўриниши ҳисобланади. Лекин бу қасамлар ўша давр учун энг муқаддас, энг улуг нарсаларни ўртага қўйиб, шулар эвазига қабул қилинган. Агар ўша даврда давлат, жамият ҳаётида инсон, чорвачилик (қўй ва моллар), деҳқончилик (ер ва мулк) асосий бойлиқлар экани ҳисобга олинса, бу олтита қасамни бузган одамлар, аниқроғи, жиноятчилар оғир жазолар билан жазоланиши, яъни сўз қасами, қўл қасами, одам қасами орқали инсоний ҳуқуқларидан маҳрум бўлиши, қўй қасами, сигир қасами, ер-мулк қасами орқали бойлиқларидан ажралиши алоҳида кўрсатиб ўтилган. Бу қасамларни бузган одамларга маълум енгилликлар бериш, бирини иккинчиси билан алмаштириш имконияти беришган. Аммо “Ёниб турган олов ва сув қошида айтилган қасам”ни бузган одамнинг айби афв этилмаган. Унинг иккинчи бор тавба қилишига имкон берилмаган. Демак, ўша даврдаги давлатда, жамиятда хоҳ у ёзилган қонунлар бўлсин, хоҳ ёзилмаган қонунлар шаклида бўлсин, ҳуқуқбузарлик ва жиноят учун жазо муқаррар бўлган. Жиноятчини жазолаш ўз вақтида амалга оширилган. Бу жиноятчини тўғри йўлга солишга хизмат қилиши билан бирга, бошқаларни ёмон йўллардан, жиноий ишларни амалга оширишдан қайтаришга хизмат қилган.

Буларнинг ҳаммасини, асарнинг “Ратуштайн”, “Пожам”, “Сафанд”, “Жирашт”, “Нийарам”, “Дуасарони жаҳ”, “Асқорам”, “Видевдот” каби бўлимларини қадимий давлатларнинг, жамиятнинг ижтимоий, иқтисодий, сиёсий, маданий-маънавий ва илмий дунёсига оид ишлаб чиқилган ҳаёт меъёрлари, тартиб-қоидалари, инсонларнинг ҳуқуқ ва бурчлари мажмуаси, қонунлар тўплами, кодекси дейиш мумкин.

Хулоса қилиб айтганда, инсоният “Авесто” таълимоти ва қонун-қоидаларига, давлатчилик ва фуқаролик ҳақ-ҳуқуқларига, ҳақиқат ва адолат, тенглик ва биродарлик, эркинлик ва инсонпарварлик, юртга садоқат ва ватанпарварлик, бир сўз билан айтганда, ҳақиқат қонунларига бир неча минглаб йиллар давомида амал қилиб келган.

Бу ўринда, иккита масала алоҳида эътиборни тортади. Биринчидан, “Авесто”да тилга олинган давлатчилик ғоялари ва ҳақиқат қонунлари бу асар муаллифи томонидан ўйлаб топишган орзудаги давлат ёки қонунлар мажмуаси эмас, улар ижтимоий ҳаётдаги

Уларнинг қилмишлари жиноят деб баҳоланади ва асарнинг “Вандидод” бўлимида қонунбузарлик, ҳуқуқбузарлик борасида жиноятнинг бир қанча турлари санаб ўтилади: **“Давлатга, динга қарши жиноят. Шахсга, инсон шаънига, айниқса, ҳомиладор аёлларга қарши жиноят. Мол-мулкка қарши жиноят, ҳайвонларга, турли жониворларга зарар етказиш ва ўсимликларни пайхон қилиш билан боғлиқ жиноят. Одоб-ахлоқ қоидаларини бузиш, оилага, одамларнинг бир-бирига хиёнат қилиши билан содир бўладиган жиноят. Табиатга зарар етказиш, айниқса, ҳаво, сув, ерни ифлослантириш натижасида юзага келадиган жиноят”.** Аини пайтда булардан бошқа жиноятлар турлари ҳам келтирилади.

мавжуд давлатларнинг ва қонунларнинг аниқ, таҳлилий ифода-сидир. Иккинчидан, “Авесто”даги давлатчилик ва қонунчилик таълимотлари кейинчалик дунёнинг кўплаб нуқталарида янги давлатларнинг пайдо бўлиши ва уларнинг қонунларининг ишлаб чиқишиши учун асос бўлиб хизмат қилган.

Ушбу тарихий ҳақиқатни авестошунослар Павел Глоба “Шундай кун келади” китобида алоҳида эътироф этиб, бундай деб ёзади: **“Авесто” таълимоти инсоният тарихида цивилизациянинг шаклланиши ва тараққий қилишига катта таъсир кўрсатган. Аниқроғи, цивилизация ушбу таълимот туфайли юзага келган. Яхудилик, насронийлик, буддавийлик, ислом ва бошқа динлардаги яккахудоликни улуглаш тенденцияси билан боғлиқ илмий қарашлар ҳам илк бор “Авесто”дан бошланган. Пифагорчи-лар, орфикчилар, шунингдек, қадимги математика, астрономия каби фанлар ва мусиқа илмининг асосчилари ҳам Шарқнинг буюк даҳоси Заратуштра ғоялари ҳамда биллиларидан таълим олганлар. Буюк файласуф Платон диалектикаси илдизлари ҳам зардуштий-ликка бориб боғланади. Грек-рим маданияти замирида ҳам, шу маданиятнинг давомий сифатида юзага келган Европа цивилизацияси асосида ҳам Заратуштра таълимоти ётади. Дунёдаги кўплаб олимлар Европа ўз тараққиёти даражасига “Авесто” таълимотини ўзлаштириш орқали эришган, деб ҳисоблайдилар. Умуман, инсоният тараққиёти ҳамда дунё ривожининг асоси “Авесто”даги диний ва дунёвий илмларнинг, ғояларнинг қудратли тўлқинидан бошланган. Бу тўлқин Марказий Осиёдан бошланиб, Ҳиндистон, Эрон, Миср, Кичик Осиё ва бошқа мамлакатларни қамраб олган. Унинг дунёга ёйилишига шумерлар, ассирияликлар, бобилликларнинг қадимий аждодлари хизмат қилишган. “Авесто”даги эзгу фикр, эзгу сўз, эзгу амал ғояси нафақат олис ўтмишда хизмат қилган, балки бутун ва келажакда ҳам башариёт учун амал бўлиб қолиши шубҳасиз”.** Ёхуд не-мис олими Фридрих Ницше “Зардушт таваллоси” асарида “Авесто” таълимоти инсониятнинг ил-мий, маънавий, маданий, диний тараққиётининг илк босқичи ҳақида маълумот бериувчи тарихий ҳодиса” деб баҳо беради.

Ушбу маълумотларнинг барчаси Марказий Осиё, хусусан, юртимиз дунё мекёсида давлатчиликни шакллантиришда, тараққий эттиришда инсониятнинг ҳақ-ҳуқуқларини белгилашда, қонунлар ишлаб чиқишда етакчилардан бири бўлганлигини кўрсатади. Бошқача айтганда, мамлакатимизда аждодларимиз адлиявий тизимни миллоддан олдинги III-II мингинчи йилликлар ораликларида яратганликлари, адлиявий масалаларни ҳал қилганликлари ойдинлашади. Бу инсоният тарихидаги энг қадимий ёзма манба, халқимиз томонидан яратилган “Авесто” асарида яққол аксини топган. Шунинг учун мамлакатимиз ҳудудларида давлатчилик ва адлия тизимининг илк шаклланиш даврини “Авесто” таълимоти босқичи, деб аташ мумкин.

МИЛЛИЙ АРМИЯ —

БУ КЕЧАГИ АРМИЯ ЭМАС

Бугун бу иборани бемалол айтишга ҳақлимиз. Бойси қўшинларда олиб борилаётган машғулотлар жаҳонда кузатилаётган ҳарбий ҳаракатлар хусусиятидан келиб чиққан ҳолда аниқ саволларга аниқ жавоблар топиш асосида ўтказилапти. Илғор хориж армиялари тажрибаси ўрганилиб, бўлинмаларнинг ҳамжиҳатликдаги ҳаракатлари, учувчисиз учуш аппаратларини аниқлаш ва уларга қарши воситаларни қўллаш, бўлинмалар жойлашган ҳудуд ва жанговар техникалар жойларини яшириш ва ниқоблаш, чалгитувчи усулларни қўллаш бўйича тактик ҳаракатлар амалиётга кенг жорий этилаётир.

Шунингдек, ҳарбий қисмлар ва муассасалардаги қўшинлар жанговар тайёргарлиги, таъминоти, жанговар ҳаракатларни олиб боришдаги ўзига хослиги, ҳарбий хизматчиларнинг жанговар тайёргарлик машқлари дуртурларининг ўзлаштирилишини ўрганиш ва баҳолаш мақсадида мунтазам равишда назорат ва инспекторлик текширувлари ҳам олиб боришмоқда. Бунда топография, тактик ва тиббий тайёргарлик, қуроолларни ёйиш ва йиғиш, турли ўқотар қуроолларни жанговар ҳолатга, артиллерия қуроолларини меъёри даражасига ҳамда алоқа воситаларини саз ҳолатга келтириш бўйича синов машғулоти ўтказилаётир. Бўлинмалар жиспчилигини текшириш мақсадида эса турли мураккабликдаги машқлар жамланмалари баҳорида яна. Бу каби синовлар юрт посбонларининг жанговар тайёргарлигини ҳар томонлама ошириш, қомандирлик бошқаруви ва фавқулодда ҳолатларда ҳарбий хизматчиларнинг тўғри ва аниқ ҳаракатлиниш кўникмаларини шакллантиришда қўл келади. Шуниси диққатга сазоворки, бунда нафақат контракт бўйича ҳарбий хизматчилар, балки муддатли ҳарбий хизматчиларнинг жисмоний ва жанговар тайёргарлик борасидаги кўникмаларига ҳам муносиб баҳо берилмоқда.

ЎЗИГА ХОС МАКТАБ

Мудофаа вазирлиги «Чимён» тоғ тайёргарлиги ўқув-машқлар маркази ҳарбий хизматчиларнинг тоғ тайёргарлиги бўйича билим ва кўникмаларини ошириб боришда катта аҳамиятга эга. Бу ерда Ватан ҳимоячилари тоғли ҳудудлардаги қийин шароит-

Ғурур ва ифтихоримиз

ларда жанг олиб бориш бўйича малакаларини мустаҳкамлаб, тажрибаларини оширади. Марказда ўқув курслари қишқи ва ёзги мавсумлар учун мўлжалланган бўлиб, машғулотлар малакали йўриқчи мутахассислар томонидан замонавий методлар асосида олиб боришмоқда.

Марказда ташкил этилаётган «Уз-луксиз алоқа» йўналишида гуруҳ ҳаракатлиниш ва алоқа ўрнатиш қийин бўлган тоғли ҳудудда тўғри йўналиш бўйлаб олға юриш, алоқани тиклаш, шартли душман жойлашган ҳудуд ҳақида аниқ координатлар бера олиш бўйича машғулотларда қатнашмоқда. «Аниқ мўлжал» ўқув курси тоғда вазифа бажарувчи бўлинмаларнинг ҳудудда жанг олиб бориш ва у ерда ҳавфсиз ҳаракатлиниш кўникмасини оширишга қаратилган. Бунда мерганлар тоғдаги атмосфера босими ва об-ҳавонинг аниқ мўлжал олишга таъсир этувчи хусусиятларини ҳисобга олиши зарур. Курс давомида лочинини кўзидан кўчиқтириб ўйратиш қийин бўлган ўз тажрибаларига суянган ҳолда қудузги ва тунги отиш машғулотларини юқори даражада ташкил этади. «Етакчилик ҳуқуқи» йўналишидаги ўқув курсларида қатнашаётган йигитлар тоғ анжомларини тўғри ишлатиш, уларга техник хизмат кўрсатиш, тоғ ҳудудидagi мавжуд барча тўсиқлардан ўтиш, қояда ҳаракатлиниш тех-

никаси ва усуллари каби йўналишлар бўйича амалий машғулотлар олиб боришмоқда.

Бир сўз билан айтганда, «Чимён» тоғ тайёргарлиги ўқув-машқлар маркази бугун Қуrolли Кучларимизнинг тоғли ҳудудларда жанговар вазифарларни бажаришга жалб этиладиган бўлинмалар мутахассис ва шахсий таркибини тайёрлаш борасида ўзига хос мактаб ярата олган. Бу ерда таҳсил олаётган ҳарбий хизматчилар, албатта, миллий армияимизнинг кучига куч, қудратига қудрат қўшади.

ХАЛҚАРО ҲАРБИЙ ҲАМКОРЛИК

Қўшиннинг жанговар тайёргарлик борасидаги тажрибаси орттиришда, шубҳасиз, халқаро ҳарбий ҳамкорликнинг ўрни катта. Бу борада ҳам тизимли ишлар йўлга қўйилган. Жумладан, жаҳон талабларига мос равишда барпо этилган «Чимён» тоғ тайёргарлиги ўқув-машқлар маркази, шунингдек, унинг тоғ-ўқув базаларида АҚШ, Буюк Британия, Германия, Франция, Россия ва Беларусь давлатлари армияларининг мутахассислари, «Мерганлар тайёрлаш маркази»да эса Туркия, Италия ва Франция Қуrolли Кучлари мерган-йўриқчилари иштирокида ҳамкорликдаги ўқув курслари ва тренинглар ўтказилмоқда.

2022 йили Мудофаа вазирлиги ҳар-

бий жамоаларининг халқаро майдонда эришган ютуқлари ҳақида бор-йўғи иккита мисолини келтирмоқчимиз. Шунинг ўзи ҳам миллий армияимизнинг жанговар қобилияти ҳақида етарлича тасаввур бера олади. Биринчи мисол: июнь ойида Туркиянинг Испарта шаҳрида «Энг илғор мерганлар жамоаси» мусобақаси ўтказилди ва унда жамоамиз фахрли 2-уринни қўлга киритди. Аҳамият-лиси шунки, мазкур беллашувда НАТО таркибига кирувчи 12 та давлат жамоалари ҳам иштирок этган эди.

Иккинчи мисол: Халқаро армия йўналишида Мудофаа вазирлиги терма жамоалари 37 та давлатнинг 257 та жамоаси орасида 7 та олтин, 10 та кумуш, 5 та бронза медаллари тўплаб, умумжамоа ҳисобида фахрли 2-уринни эгаллади. Ҳарбийларимиз томонидан 22 рекорд ўрнатилди.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, сиз мана шу жумлаларни ўқиб турган пайтингиз ҳам миллий армияимизда жанговар тайёргарлигини ошириш, касбий маҳоратини юксалтириш борасидаги амалий ишлар жадаллик билан давом этаётган бўлади. Зеро, юрт сарҳадларини янада сергак ва ишончли қўриқлаш, она Ватан олдидаги масъулиятли бурчини муносиб адо этишда катта ёки кичик таънаффуслар, турли хил таътиллار бўлмайди, бир лаҳза ҳам киприк қоқилмайди.

Шу ўринда яна бир нарсани таъкидлаб ўтсам, устозларимиз командир ҳар доим шахсий тарихига энг яхши инсоний фазилатлари билан намуна бўлиши керак, деб ўргатишган. Айрим ҳолатларда расмийликдан қочиб, самимий бўла олиши жамоани янада жипслаштиришни таъминлайди, деб уйлайман. Ҳарбий қисимимиз илғорлар қаторида тилга олинганда хурсанд бўлиб кетаман. Бунда ҳар бир ҳарбий хизматчининг алоҳида ҳисаси бор. Барчамиз елкама-елка туриб, она юрт ҳимоясига бел боғлаганимиз.

Дарҳақиқат, жанговар шайлиқни оширишда ҳарбий хизматчиларнинг юксак маҳорати, малакаси, тажрибаси ҳамда ҳарб илми бўйича эгаллаган билимлари муҳим аҳамият касб этади. Қўл йиллардан буюн Қуrolли Кучлар микёсида ўтказиб келинаётган ва анъанави айланган «Ўз касбининг устаси» танлови эса ҳарбийларимизнинг ҳар томонлама профессионаллашувида катта ўрин тўтмоқда. Бу ҳақда ҳақрамонимиз шундай дейди:

— Танловда илк маротаба иштирок этдим. Ғалабага эришиш осон бўлмастлигини билардим. Рақибларим соҳанинг ҳақиқий билимдонлари эканлигини қалбдан ҳис қилдим. Шунинг учун танловга астойдил тайёргарлик қўрдим, ўқидим, изландим. «Машқда қийин бўлса, жангда осон бўлади», деган иборанинг нечоғли ҳақиқат эканлигига танловдаги иштироким мубайнида яна бир бор амин бўлдим. Ниҳоят, ғалабага эришдим. Энг муҳими, шундай нуфузли мусобақада иштирок этишим катта тажриба мактаби бўлди, малакам ошди.

Подполковник Аъзамжон Мираҳмедов турмуш ўртоғи Ҳанираҳон билан уч нафар пахлавон ўғлонни воёга етказмоқда. Сўхбатдошимга савол бердим: «Фарзандларингиз келажақда ким бўлишни оруз қилади?» Жавоб эса қуйидагича бўлди: «Ҳарбийнинг фарзанди, албатта, ҳарбий бўлган, дейди-да». Бу сўзларни эшитиш ёқимли. Ахир фарзандингиз камолга етиб, юртнинг ишонган тоғи, суянчиги бўлса, ота-она учун бундан ортиқ бахт борми?!

Юртни ҳимоя қилиш — муқаддас бурч

Подполковник Аъзамжон Мираҳмедов ўтган йили Қуrolли Кучлар микёсида бўлиб ўтган «Ўз касбининг устаси» танловининг «Энг илғор ҳарбий қисм командирини» номинациясида ғолибликни қўлга киритди.

Гулнора ҲОЖИМУРОВА, майор

Аждодларимизнинг эзгу интилишлари, муқаддас анъанаси бугун Ватан ҳимоячилари ҳаётида ўз аксини топган. Мардлик, жасоратни умрининг мазмунини деб билган подполковник Аъзамжон Мираҳмедов, мана, ўн тўрт йилдики, она юртига садоқат билан хизмат қилиб келмоқда. Аъзамжон акадек интилувчан, тиришқок ва билимли ҳарбий хизматчилар тилисида миллий армияимизнинг келажагини кўраимиз.

— Одам турганда киндик қони тўкилган ер унинг Ватани ҳисобланади. У шу муқаддас заминда униб ўсади, камол топади. Шунинг учун ҳам туғилган юртни севиш, асраб-адоқлаш инсон фитратига мавжуд ҳис-тўғйидир. Юртни ҳимоя қилиш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир. — дейди подполковник А.Мираҳмедов. — Қалбимда буй кўрсатган Ватанга бўлган муҳаббат туйғуси сабаб болалигимданқо ҳарбий бўлишни ўз олдимга мақсад қилдим. Бунда онамнинг ҳиссаси катта бўлган. Қандай қилиб дейсизми? Келинг, бир бошидан сўзлаб берай. Болалигимни яхши эслайман. Онам ҳар кеч бизга эртак айтиб беради. Бу эртакларда юртга ҳужум қилган душманга қарши мардонатор курашган пахлавонлар мадҳ этиларди. Уларнинг жасоратидан жуда таъ-

сирланардим. Хаёлан ўзимни уларнинг ўрнига қўйиб завқланардим. Ана шундай эзгу хаёллар оғушида улғайдим. Ҳарбий касбга меҳрим ошди. Аввал мактабда, кейин Андижон шаҳридаги лицейда таҳсил олдим. Илк ҳарб илми сабоқларини мана шу масканда олдим. Спорт ва ҳарбий ҳисобнинг муштарак эканлигидан келиб чиқиб, доимий равишда спорт билан шуғулланишни одат қилдим. Чинқидим, тобландим. Олий ҳарбий таълим муассасасида олган сабоқларим ҳам бир умрга татигулик. Бу йиллар мен учун қадрли. Шу даргоҳда устозларимдан олган билим ва кўникмалар кейинги хизмат фаолиятимда катта аҳамият касб этган. Бунинг учун устозларимдан миннатдорман.

...Олий ҳарбий таълим муассасасини тамомлаб, Қуrolли Кучлар сафида хизматни бошлаган ёш офицернинг ҳарбий жамоада ўрин топиши, сафдошлар меҳрини қозонишга қисқа муддат етарли бўлди. Чунки у билимли ва тиришқок эди. Дарвоқе, унда яна бир хусусият бор эди. У ўзига юклатилган вазифани бажаму қўст ундадларди. Бу эса маҳоратнинг сайқаллигига замин бўлди. Мана шу сифатлари сабаб кўп ўтмай шахсий таркиб билан ишлашда яхшигина тажриба орттирди ва йил сайин хизмат

пиллояларидан илдамлаб бораверди...

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, подполковник Аъзамжон Мираҳмедов етакчилик қилаётган ҳарбий жамоанинг шу кунгача эришган муваффақиятлари талайгина. Табиийки, бу ютуқлар юксак марраларни қўзлаган етакчинини янада яхшироқ хизмат қилишга руҳлантиради.

— Профессонал асосда шаклланган миллий армияимиз ҳарбийлардан бир жойда қотиб қолмаслиқни талаб қилади, — дейди сўхбатдошимиз. — Бунинг учун кўпроқ билим олиш, ўқиб-ўрганиш, тажрибанинг олиши муҳим аҳамият касб этади. Бугуннинг талабини ҳарбийларимиз яхши ҳис қилади. Шунга кўра доим интилишда. Интилиш, иштиёқ эса, албатта, ўз мевасини беради.

Бирдек бахтли ҳолатда қолади. Улар нолмайди. Улар назоратидан ташқарида бўлган нарсаларга ортиқча эътибор бериб ўтирмайди. Таваккал қилишга тайёр. Улар таваккал қилишдан олдин бўлажак иш, ҳаракатни пухта ўйлаб олишади.

Бор куч-гайратини ҳозирнинг ўзида бажараётган иш-ҳаракатига қаратади. Улар кечаги кун билан яшамайди.

Қилган хатти-ҳаракати учун тўлиқ жавобгарлиқни ўз бўйига олади. Улар битта хатони қайта тақорламайдилар...

Эхтиром

ЯХШИЛАР ЁДУ мангу ямайди

Кейинги вақтларда юртимизда ёши улуг нуроний ва кексаларга кўрсатилаётган ғамхўрликлар дилни қувонтиради. Бу йўналишда ўтказилаётган ҳафталиклар, кексалар туризм ойлиги каби қатор тадбирлар яхши самара бермоқда. Маҳалла фаоллари ҳам ушбу яратилаётган имкониятлардан унумли фойдаланмоқдалар. Самарқанд, Бухоро, Хива каби кўхна шаҳарларга туризм йўналишида саёҳат қилишмоқда, жамоа-жамоа бўлиб театр ва музейларга боришмоқда.

Муҳаддас АБДУСАМАТОВА, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими

Яқинда бизнинг "Лашкарбеги" маҳалламиздан "Оқила аёллар" гуруҳининг раҳбари З.Расулий бошчилигида нуроний фаоллар Мухтор Ашрафий уй-музейига бордик. Бизни музейда жуда самимий ва илиқ кутиб олишди.

Эътиборли томони шундаки, музейга киришимиз биланоқ йўлакнинг ўзида эшикдаги бетакдор нақшлар, бастакорнинг дид билан терилган китоблари, эъозлаб ўстирилган гулларни қўриб барчамизнинг кўнглимизда нафосат туйғуси пайдо бўлди.

Биринчи залга кирдик. Бу ердаги суратларда мусиқачининг Бухорода, дуторчи машшоқ Ашрафхон ҳофиз хонадонига кечган болалиги тасвирларга муҳрланган. Ашрафхон ҳофизнинг ягона сурати сақланган қолган. Шунингдек, ойнаванд шафдаги дутор ва танбурлар ҳам киши диққатини тортади. Булар оила ёдгорликлари бўлиб, бободан отага, отадан болага мерос қолган маданий бойликларимизнинг бир қисми-дир.

Ойнаванд шафк ичидаги эҳтиётлаб сақланаётган дирижёрлик камзули худди Ашрафий кеча Навоий театрида дирижёрлик қилиб келиб, ечиб қўйгандек туюлди бизга. Зал марказига композиторнинг рояли ва қадимий занг чалувчи соат қўйилган.

1924 йилда М.Ашрафий отасининг дўсти дуторчи машшоқ Тохиржон Давлатзода қистови билан Бухородаги шарқ мусиқа мактабига ўқишга кирган. Экспозицияда гуруҳ билан тушилган ноёб фотосурат бор. Бу ерда халқ мусиқачилари Халил Ибодов, Абдуқодир Исмоилов, Тохиржон Давлатзода ва уларнинг шоғирдларини кўришимиз мумкин.

М.Ашрафий мактабда ўқиш билан бирга Бухоро олийгоҳида ҳам таҳсил олган. Экспозициядаги суратда олийгоҳ драма тўғраги қатнашчилари орасида кейинчалик машҳур актёр бўлган Олим Хўжаевни ҳам учратасиз.

1934-1936 йилларда Москва консерваториясида ўқиган бастакор Ўзбек мусиқали театрида фаолиятини бошлади, ўшанда у 19 ёшда экан. Кейинчалик ушбу театрда бадий раҳбар ва бош дирижёр сифатида фаолият юритган.

М.Ашрафийнинг "Буюк канал" операси (Фаргона канали қурилишига бағишланган), Иккинчи жаҳон урушида қозонилган ғалаба билан боғлиқ "Қаҳрамонлик симфонияси", "Ғолибларга шон-шарафлар" каби асарлари чет элларда ҳам олқишларга сазовор бўлган.

Иккинчи залдаги суратларда композиторнинг Ленинград консерваториясида ўз ижрочилиқ маҳоратини ошириш жараёни акс эттирилган.

1958 йили композитор яратган "Дилором" операси ўзбек санъат оламида катта воқеа бўлди. Опера Алишер Навоийнинг "Сабаи сайёр" достони асосида яратилган. Операдаги миллий рух, кўтаринки кайфият жозибадор бўлган. 1964 йилда Самарқандда опера театри биноси "Шоирнинг қалби" спектакли билан очилган. Ашрафий шу театрда раҳбар этиб тайинланган. Театрнинг репертуар панида "Зайнаб ва Омон", "Майсаранин иши" спектакллари. "Севги тумори" балети эса ҳинд ва ўзбек халқи ўртасидаги дўстлик ришталарига бағишланган.

М.Ашрафий 1967 йилда ҳамкасби Хачатурян билан "Спартак" балетини сахналаштирган.

— Мухтор Ашрафий юртимиздаги дирижёрлик мактабининг асосчиси-дир, — дейди музей ходимаси Наталья Константиновна фахр билан. Алоҳида хонадаги турли китобларга лиқ тўла жапонларда композиторнинг қўлэмалари ва асарлари сақланади.

Шу ерда улуг М.Ашрафий ҳаётига оид қисқа метражли фильм томоша қилдик.

Музейдан чиқа туриб, Наталья Константиновнага гуруҳимиз аъзолари олган катта маданий ва маърифий озуқа учун чин дилдан ташаккур айтиб, хайрлашдик.

Атоқли санъаткорнинг халқимиз учун қилган ишлари, маданият-мизни бойитиш йўлидаги фаолияти музей кўргазмаларида, экспонат-ларида муҳрланган. Биз яхшилар ёди халқимиз хотирасидан ўчмаслигига яна бир бор гувоҳ бўлдик.